

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Katedra veřejné a sociální politiky

Filip Šanc

**Rozhodování ve veřejné politice na příkladu
zahraničních vojenských misí ČR**

Diplomová práce

Praha 2012

Autor práce: **Filip Šanc**

Vedoucí práce: **PhDr. Miloš Balabán, Ph. D.**

Rok obhajoby: **2012**

Bibliografický záznam:

ŠANC, Filip. Rozhodování ve veřejné politice na příkladu zahraničních vojenských misí ČR. Praha, 2012, 90 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních studií, Institut sociologických studií. Katedra veřejné a sociální politiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Miloš Balabán, Ph. D.

Abstrakt

Tato práce se zabývá rozhodováním ve veřejné politice na příkladu schvalování vysílání vojsk do Afghánistánu Parlamentem České republiky. Na rozhodování pohlíží prizmatem historického institucionalismu – teorie, která akcentuje vliv institucí na rozhodování. Připouští však ovlivnění i dalšími proměnnými: kontextem a aktéry. Pro zjištění, které proměnné mají největší význam, doporučuje zkoumat minulost. Na základě tohoto pohledu je vystavěna i tato práce. Zabývá se minulostí zapojení České republiky v mezinárodních vojenských operacích, vývojem situace v Afghánistánu a reakcí mezinárodních organizací. Stejně tak zkoumá vliv hlavních aktérů na české politické scéně na samotné rozhodování.

Abstract

This diploma thesis deals with a decision-making within the public policy shown on the approving of dispatching of military troops to Afghanistan by the Parliament of the Czech Republic. The paper uses the theory of historical institutionalism for explaining the decision-making. The historical institutionalism is a theory, which accents the influence of institutions on the decision-making. It also recognises the influence of other variables: context and actors. It is recommended to explore the history to learn which variables are the most important ones. The paper is written on the basis of this point of view. It deals with the history of engagement of the Czech Republic within the foreign military operations, the development of the situation in Afghanistan and reactions of international organizations. It also explores the influence of the main Czech actors on the decision-making.

Klíčová slova

rozhodování, Parlament ČR, zahraniční mise, NATO, Afghánistán, historický institucionalismus

Key Words

Decision-making, The Parliament of The Czech Republic, foreign operations, NATO, Afghanistan, historical institutionalism

Rozsah práce: 161 436 znaků včetně mezer

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 9. ledna 2012

Filip Šanc

Poděkování

Tímto chci poděkovat všem, kteří mi při psaní této práce pomáhali.

Institut sociologických studií

Teze diplomové práce

Název práce: Rozhodování ve veřejné politice na příkladu zahraničních vojenských misí ČR

Autor práce: Filip Šanc

Vedoucí práce: PhDr. Miloš Balabán, Ph. D.

Česká republika se v rámci své zahraniční a bezpečnostní politiky a v rámci závazků v mezinárodních organizacích účastní zahraničních vojenských misí – v současnosti je nejvíce mediálně známé působení v Afghánistánu. V posledních letech jsme byli svědky bouřlivé diskuse o tom, zdali se těchto operací (a zvláště té afghánské) má česká armáda účastnit, přičemž tato debata byla nejlépe pozorovatelná na půdě Parlamentu ČR, kde se stala předmětem politického vyjednávání, střetávání ideologií a bezpečnostních strategií a cílů. Tato práce se bude zabývat především pojmenováním aktérů a označení jejich rolí při rozhodování o vysílání zahraničních misí a tento stav bude porovnávat s normativním pohledem na tuto problematiku založeném především na teorii demokracie a teorii veřejného zájmu. Dále se bude zabývat návazností rozhodování o vyslání vojenských misí na obecné bezpečnostní a zahraničně-politické strategie a cíle. Hlavní výzkumnou metodou bude case study rozebírající rozhodování a jeho okolnosti o vyslání vojenské mise do Afghánistánu.

Cíl práce: Na rozboru příkladů z praxe v oblasti rozhodování o vyslání vojenských misí (do Afghánistánu) určit hlavní aktéry a jejich role v procesech rozhodování a pokusit se o kritické hodnocení a srovnání s normativním pojetím této problematiky v oblasti národní bezpečnosti, obrany a zahraniční politiky.

Výzkumné otázky: Jakým způsobem se rozhodovalo o (ne)vyslání vojenských misí?

Jací aktéři do tohoto procesu vstupovali, jakou měly úlohu a jak ho ovlivnily?

Jací aktéři by měli vstupovat do tohoto rozhodování?

Jakou roli by měl hrát veřejný zájem? Ztotožňuje se s veřejným míněním?

Je rozhodování o vyslání misí v souladu s bezpečnostními a zahraničně-politickými strategiemi?

Použité teorie: teorie demokracie

teorie veřejněpolitického cyklu

teorie veřejného zájmu

Metodologie, metody: (více)případová studie

- analýza dokumentů (primární, sekundární)

- analýza aktérů

Struktura práce:

1. Úvod

2. Poznávací problém, výzkumné otázky

3. Teoretická východiska

teorie demokracie

teorie veřejněpolitického cyklu

teorie veřejného zájmu

4. Metodologie a metody

- (více)případová studie

- analýza dokumentů

- analýza aktérů

5. Analytická část – případová studie

- souhrn rozhodování o zahraničních misích před Afghánistánem

- rozhodování o misích do Afghánistánu

- návaznost rozhodování na bezpečnostní a zahraničně-politické cíle

- shrnutí

- zobecnění rozhodování o vysílání zahraničních vojenských misích

- normativní pojetí rozhodování o zahraničních vojenských misích

- srovnání normativního pojetí a praxe v ČR

6. Závěr

- Zdroje: Balabán. Bezpečnostní budoucnost České republiky. Praha: Ministerstvo obrany ČR – Agentura vojenských informací a služeb, 2005.
- Balabán, Duchek, Stejskal. Kapitoly o bezpečnosti. Praha: Karolinum, 2007.
- Eichler. Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. Století. Praha: AVIS MO ČR, 2006.
- Hendl. Kvalitativní výzkum, základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005.
- Hloušek, Kopeček. Demokracie. Teorie, modely, osobnosti, podmínky, nepřátelé a perspektivy. Brno: Masarykova univerzita, 2003.
- Janošec. Bezpečnost a obrana České republiky 2015 – 2025. Praha: AVIS MO ČR, 2005.
- Kořan. Česká zahraniční politika: aktéři, struktura, proces. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2008.
- Ort. Česká zahraniční politika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009.
- Potůček a kol. Veřejná politika. Praha: Slon, 2005.
- Yin. Case Study Research, Designs and Methods. Newbury Park: Sage Publications, 2003.
- Veselý, Nekola. Analýza a tvorba veřejných politik. Praha: Slon, 2007.
- Obrana a strategie: časopis strategických studií a názorů. Brno: Univerzita obrany, 2004-2010.
- Legislativa (ústavní zákon č. 110/1998 Sb, o bezpečnosti ČR; zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR; zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR)
- Dokumenty Vlády, Bezpečnostní rady státu, ministerstva obrany, výboru pro bezpečnost PSP ČR, dále dokumenty zahraniční (NATO, OSN, EU)
- Záznamy z jednání PSP, stenoprotokoly

OBSAH

1. ÚVOD	13
2. METODOLOGIE	14
3. CÍLE PRÁCE, VÝZKUMNÉ OTÁZKY	16
4. ROZHODOVÁNÍ VE VEŘEJNÉ POLITICE	17
4.1 ROZHODOVÁNÍ O VYSLÁNÍ VOJSK DO ZAHRANIČÍ V ČR.....	17
4.2 ROZHODOVÁNÍ PRIZMATEM HISTORICKÉHO INSTITUCIONALISMU	18
4.2.1 <i>Vztah historického a nového institucionalismu</i>	18
4.2.2 <i>Historický institucionalismus</i>	18
4.2.3 <i>Vliv minulosti</i>	19
4.2.4 <i>Změna politiky pohledem historického institucionalismu</i>	20
5. HISTORIE ZAHRANIČNÍCH VOJENSKÝCH MISÍ	22
5.1 POUŠTNÍ ŠTÍT, POUŠTNÍ BOUŘE	22
5.2 UNPROFOR	22
5.3 IFOR, SFOR	22
5.4 KFOR	23
5.5 MISE V PERSKÉM ZÁLIVU	23
5.6 SHRNUÍ.....	24
6. AFGHÁNISTÁN A MEZINÁRODNÍ SPOLEČENSTVÍ	25
6.1 VÝVOJ PŘÍTOMNOSTI NATO V AFGHÁNISTÁNU	26
6.2 ROZHODOVÁNÍ V NATO	29
6.3 POHLEDY ČLENSKÝCH STÁTŮ NATO NA ORGANIZACI MISE ISAF	31
6.4 SHRNUÍ.....	32
7. MISE V AFGHÁNISTÁNU	33
7.1 ÚČAST V 1. POLOVINĚ ROKU 2002	33
7.2 ÚČAST V 2. POLOVINĚ ROKU 2002 A 2003	34
7.3 ÚČAST V ROCE 2004	35
7.4 ÚČAST V ROCE 2005	37
7.5 ÚČAST V ROCE 2006	38
7.6 ÚČAST V ROCE 2007	41
7.7 ÚČAST V ROCE 2008	44
7.7.1 <i>Trvalá svoboda</i>	47
7.8 SHRNUÍ.....	49
8. ROZHODOVÁNÍ O ÚČASTI PRO ROK 2009	52
8.1 ROZLOŽENÍ POLITICKÝCH SIL V PSP ČR	52
8.2 VLÁDNÍ NÁVRH PŮSOBENÍ V ZAHRANIČÍ.....	52
8.3 JEDNÁNÍ V PSP ČR.....	53
8.4 VÝSLEDEK HLASOVÁNÍ A REAKCE	55
8.5 JEDNÁNÍ V SENÁTU	56
8.6 POZMĚNĚNÝ NÁVRH.....	57
8.7 JEDNÁNÍ V PSP	58
8.8 JEDNÁNÍ V SENÁTU	60
8.9 REÁLNÉ NASAZENÍ V ROCE 2009.....	60
8.10 VLÁDNÍ VEŘEJNĚPOLITICKÉ DOKUMENTY A AFGHÁNISTÁN.....	62
8.11 SHRNUÍ.....	64

9. POLITICKÉ STRANY A ZAHRANIČNÍ MISE	66
9.1 ODS.....	66
9.2 KDU-ČSL.....	67
9.3 STRANA ZELENÝCH.....	67
9.4 ČSSD.....	68
9.5 KSČM.....	68
9.6 SHRnutí.....	69
10. ROZHODOVÁNÍ O MISÍCH A HISTORICKÝ INSTITUCIONALISMUS	70
10.1 AKTÉŘI.....	70
10.2 KONTEXT.....	70
10.3 PRAVIDLA.....	71
11. ZÁVĚR	73
RESUMÉ	75
SUMMARY	76
12. ZDROJE	77
12.1 LITERATURA.....	77
12.2 ČLÁNKY Z TISKU.....	78
12.3 ELEKTRONICKÉ ZDROJE.....	78
12.3.1 <i>Usnesení Vlády</i>	78
12.3.2 <i>Sněmovní tisky</i>	79
12.3.3 <i>Jednání a hlasování v PSP ČR</i>	80
12.3.4 <i>Jednání a hlasování v Senátu ČR</i>	81
12.3.5 <i>Ostatní</i>	82
SEZNAM PŘÍLOH:	88

1. Úvod

Tato práce se zabývá rozhodováním o vysílání vojsk do zahraničí na příkladu schvalování misí v Afghánistánu pro rok 2009. Snaží se přiblížit, jaké faktory ovlivňují hlavní aktéry v procesu rozhodování v Parlamentu ČR.

Na rozhodování přitom práce nahlíží pohledem historického institucionalismu, a vyhodnocení aplikovatelnosti této teorie na českou zahraničně-bezpečnostní politiku je jedním z hlavních cílů.

Pro výstavbu práce je využita výzkumná metoda případové studie, která čerpá především z primární i sekundární analýzy dokumentů, ale také z rozhovorů s některými z aktérů.

Práce je členěna do jedenácti kapitol. Po úvodu následuje metodologie, cíle a výzkumné otázky. Ve čtvrté kapitole je rozebrán teoretický pohled historického institucionalismu na rozhodování ve veřejné politice. Pátá kapitola je zaměřena na novodobou historii české účasti v zahraničních vojenských operacích. Šestá kapitola poté přibližuje dění v Afghánistánu od roku 2001 a roli mezinárodních organizací, především NATO. Sedmá kapitola se obsáhleji věnuje vývoji české účasti v Afghánistánu s důrazem na rozhodování v Parlamentu ČR. Osmá kapitola poté rozebírá rozhodování a okolnosti rozhodování o vyslání vojsk do zahraničí pro rok 2009. Devátá kapitola se věnuje politickým stranám a jejich názorům na mise v Afghánistánu. Desátá kapitola pak souhrnně aplikuje teorii historického institucionalismu na studovaný případ. Pátá až devátá kapitola vždy obsahuje v závěru shrnutí, které sumarizuje hlavní poznatky této části práce.

2. Metodologie

Tato práce vychází z výzkumné metody případové studie, kde studovaným případem je stanovení rozhodování o vyslání vojsk do Afghánistánu v roce 2009 oběma komorami Parlamentu ČR. Jedná se tak o jednopřípadovou studii. Studovaný případ je ohraničen schválením návrhu vyslání vojsk v roce 2009.

Vzhledem ke snaze vysvětlit rozhodování o vysílání vojsk do zahraničí a ověření aplikovatelnosti teorie se jedná o případovou studii vysvětlující, jejímž účelem je určit souvislosti a vztahy mezi různými fenomény, které před analýzou nejsou příliš známé, a většinou i ověřit platnost obecných teorií vysvětlujících konkrétní příklady (Jelínková, 2011: 202).

Případová studie je příhodná k vysvětlování složitých komplexních problémů s rozdílnými druhy zdrojů dat a výzkumný design se skládá z pěti základních komponent: sestavení výzkumných otázek, jejich teoretické vysvětlení, zvolení jednotky analýzy, propojování sebraných dat s teorií a způsob interpretace závěrů práce. Tato poslední komponenta dosud nebyla dostatečně teoreticky zpracována, a tak zůstává více méně na výzkumníkovi, jak závěry interpretuje. V každém případě by se měl výzkumník snažit o co největší nezaujatost, resp. objektivitu (Yin, 2003: 21-27).

Výzkumné otázky jsou uvedeny kapitole 3. Cíle práce, výzkumné otázky, jejich teoretické vysvětlení pak pomocí historického institucionalismu v kapitole 4. Rozhodování ve veřejné politice. Jednotka analýzy byla specifikována již v úvodu a propojování sebraných dat s teorií následuje v závěru analytické části.

Kapitola věnující se teoretickým aspektům rozhodování ve veřejné politice je vypracována pomocí rešerše dostupné odborné literatury. Tato metoda je využita i při konfrontaci vypozerované praxe s teorií i s obecnými aspekty zahraničně-bezpečnostní politiky v ČR.

Pro zodpovězení výzkumných otázek byla nadále využita i analýza primárních dat, jež byla sebrána formou dotazníkového šetření. Dotazníky s otevřenými otázkami byly zasílány respondentům, kteří byli vybíráni na základě politické příslušnosti tak, aby reprezentovali všechny politické strany zastoupené v roce 2008 v Parlamentu ČR, a zároveň podle své specializace na zahraniční či bezpečnostní politiku např. příslušností

k daným parlamentním výborům. Rozesláno bylo celkem 40 dotazníků, přičemž zodpovězeno jich bylo sedm. Znění otázek je v Příloze 1 a Příloze 2.

Zdrojem dat a informací byly i polostrukturované rozhovory s respondenty vybranými obdobným způsobem zmíněným výše, kteří vyhověli žádosti o poskytnutí rozhovoru. Seznam respondentů je uveden v Příloze 3.

Dalšími zdroji informací byly všechny typy veřejněpolitických dokumentů dotýkající se problematiky zahraničně-bezpečnostní politiky s důrazem na účast českých vojsk v zahraničních operacích: vládní a stranické dokumenty, dokumenty ministerstva obrany, ministerstva zahraničních věcí, dokumenty vydávané NATO a OSN. Kromě toho byly pro analyzování způsobu argumentace využity záznamy z jednání obou komor Parlamentu ČR i vyjádření politiků do médií.

3. Cíle práce, výzkumné otázky

Cílem této práce je postihnout, jaké faktory ovlivnily rozhodování v zahraničně-bezpečnostní dimenzi veřejné politiky na příkladu schvalování vyslání vojenských misí do Afghánistánu. Práce se přitom zaměřuje na samotné rozhodování na půdě Parlamentu ČR. Vzhledem k tomu, že teoreticky vychází z historického institucionalismu, je jedním z hlavních cílů ověřit aplikovatelnost tohoto přístupu na českou zahraničně-bezpečnostní politiku.

K naplnění těchto dvou cílů pomůže zodpovězení z nich vycházejících dvou hlavních výzkumných otázek:

1. Jakým způsobem se v Parlamentu ČR rozhodovalo o vyslání vojsk do Afghánistánu pro rok 2009?
2. Lze vysvětlovat rozhodování o vyslání vojsk do Afghánistánu pomocí historického institucionalismu?

Pro zodpovězení dvou základních výzkumných otázek byly stanoveny dílčí výzkumné otázky:

1. Proč došlo k neschválení původního návrhu v roce 2008?
2. Jaké faktory ovlivňují rozhodování o vyslání vojsk do zahraničí?
3. Jaké jsou postoje hlavních aktérů rozhodujících o zahraničních misích, jak zdůvodňují své názory?
4. Jakou roli hraje předchozí zapojení ČR do mezinárodních misí?
5. Jakým způsobem se vyvíjela situace v Afghánistánu a jak ovlivňovala české zapojení v misích?
6. Vychází rozhodování z nějakých strategických dokumentů?
7. Jaký vliv mají formální i neformální instituce na rozhodování aktérů?
8. Jakou roli sehrává členství ČR v mezinárodních organizacích, jako jsou OSN a NATO?

4. Rozhodování ve veřejné politice

Prizmatem jednoho z nejklassičtějších modelů ke studiu politiky – veřejněpolitického cyklu – je rozhodování (decision-making) jednou ze základních fází procesu tvorby politiky. Navazuje na formulaci politiky a je následována implementací. Většinou bývá charakterizována jako výsostně politická část tvorby politiky, během které je vybírána nejvhodnější varianta řešení daného problému (Howlett a Ramesh, 2009: 139).

Bývá zvykem, že v samotné rozhodovací fázi se už nevybírá mezi více variantami, ale spíše se schvaluje jedna, předem dle politického zadání vypracovaná. To implikuje i propojení jednotlivých fází veřejněpolitického cyklu, za jejichž rozdělování bývá tento model kritizován (Fiala a Schubert, 2000: 81).

Tato fáze je typická omezením počtu aktérů, kteří se mohou do rozhodování zapojit, výjimkou je pouze referendum. V ostatních případech je institucionálně (většinou formou ústavy a zákona) nastaveno, kdo o čem a za jakých podmínek může rozhodovat (Howlett a Ramesh, 2009: 140).

4.1 Rozhodování o vyslání vojsk do zahraničí v ČR

Schvalování vyslání vojsk do zahraničí je ukotveno v Ústavě ČR. Proceduru hlasování upravuje článek 39, odstavec č. 3: *„K přijetí usnesení o vyhlášení válečného stavu a k přijetí usnesení o souhlasu s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky ... je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů (Ústava ČR, čl. 39, odst. 3).“*

Rozhodování o vyslání vojsk do zahraničí připadá Parlamentu ČR: *„Parlament vyslovuje souhlas (a) s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky, ... nejsou-li taková rozhodnutí vyhrazena vládě (Ústava ČR, čl. 43, odst. 3).“*

Vláda může rozhodnout o vyslání ozbrojených sil na dobu maximálně 60 dnů, pokud jde o: *„(a) plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení, (b) účast na mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, již je Česká republika členem, a to se souhlasem přijímajícího státu, ... (Ústava ČR, čl. 43, odst. 4).“*

Vláda tak má menší pravomoci nejen v délce vyslání ozbrojených sil, ale též ve způsobu nasazení, který je limitován pouze na participaci v mezinárodních operacích.

4.2 Rozhodování prizmatem historického institucionalismu

4.2.1 Vztah historického a nového institucionalismu

Historický institucionalismus patří do skupiny teorií obecně známých jako nový institucionalismus. Patrně nejčastější je dělení právě na institucionalismus historický, dále na sociologický a racionální volby (Hall, Taylor, 1996; Thelen, 1999; Steinmo, 2008).

Nový institucionalismus kriticky reagoval na behavioralismus, dominantní paradigma 50. a 60. let 20. století. Noví institucionalisté odmítali tezi, že zájmy aktérů je možné vypožorovat z chování, neboť chování je ovlivněno kontextem situace, a tak nemusí odpovídat skutečným preferencím. Stejně tak institucionalisté tvrdili, že při artikulaci skupinových zájmů dochází k výraznému přetváření původních zájmů jedinců, čímž vyvraceli behavioralistickou ideu o seskupování, agregaci či sčítání zájmů při vytváření kolektivního rozhodování (Immergut, 1998: 6).

Poslední základní rozpor vychází ze dvou předchozích. Zatímco behavioralisté tvrdí, že přijatá rozhodnutí odpovídají veřejnému zájmu, neboť prvotní individuální zájmy byly efektivně seskupeny ve skupinové, institucionalisté toto odmítají, protože prosazované názory neodpovídají preferencím a kolektivní zájmy jsou přetvářeny. Rozhodujícím prvkem, na který je potřeba se zaměřit, jsou proto instituce ovlivňující tvorbu rozhodování (tamtéž: 8).

Vznik tří větví nového institucionalismu byl zapříčiněn snahou reagovat na teoretické poznání v různých vědních oborech za absence mezioborové komunikace, a tak se téměř současně objevují z výše zmíněných základů v mnohém podobné myšlenky v politologii: historický institucionalismus; v ekonomii: institucionalismus racionální volby; a v sociologii: sociologický institucionalismus (Steinmo, 2001b: 7556).

4.2.2 Historický institucionalismus

Jedná se o přístup ke studiu politiky a společenských změn spíše než o ucelenou teorii nebo výzkumnou metodu. Vyjímá se zaměřením na vysvětlování skutečných situací z běžného života, jež jsou ovlivňovány historií a institucemi strukturujícími chování jedinců i výstupy těchto jednání (Steinmo, 2008: 118).

Dle historického institucionalismu jsou instituce formální i neformální normy, postupy, zvyky inkorporované do politického řádu (*polity*). Mohou nabývat rozmanitých podob

např. od pravidel daných ústavními zákony až po dodržované zvyky při jednání mezi poslanci. Instituce bývají spojovány s organizací prostředí a pravidly a zvyky stanovovanými formálními organizacemi (Hall, Taylor, 1996: 6-7).

Historický institucionalismus oproti institucionalismu racionální volby spatřuje větší vliv institucí na jednání aktérů. Nejenže jsou aktéři omezováni institucemi ve svém jednání, a tedy i použitých vyjednávacích strategiích, ale navíc instituce mohou formovat i jejich cíle a zájmy. Neznamená to však, že by instituce byly jedinou hnací silou či příčinou ovlivňující výstup jednání (Thelen, Steinmo, 1992: 7-9).

Dle tohoto přístupu je totiž myšlení jedinců ovládáno jak institucemi, tak i snahou naplnit své vlastní touhy a realizovat své preference. Výsledné chování záleží na samotných jednotlivcích, ale i na kontextu situace a na samotných pravidlech. Oproti sociologickému institucionalismu a institucionalismu racionální volby tak studium výstupů jednání musí zahrnovat všechny tři uvedené proměnné (aktéry, kontext, pravidla), zatímco zbylé dva směry se více zaměřují vždy na jednu proměnnou. Která z uvedených proměnných má větší vliv, lze odhalit studiem minulosti (Steinmo, 2008: 126).

Někdy bývá historický institucionalismus dělen na dvě větve v závislosti na způsobu jednání a rozhodování aktéra v rámci systému. „Kalkulační“ přístup vychází z představy aktérů jednajících podle svého individuálního užitku, tedy podle logiky výhodnosti, zatímco „kulturní“ přístup zdůrazňuje snahu přizpůsobovat se sociálním pravidlům, tedy podle logiky vhodnosti (Karlas, 2008: 117).

4.2.3 Vliv minulosti

Politická rozhodnutí se dle historického institucionalismu odehrávají v kontextu předchozích akcí, které přímo ovlivňují sledované rozhodování. Nelze tedy zanedbávat místo a čas, neboť tyto dvě proměnné mohou významně ovlivňovat způsoby implementace přijímaných opatření apod. (Steinmo, 2008: 126). Další vliv historie lze zkráceně shrnout citací: „*Politická opatření [policy] vytváří nová politická soupeření [politics]* (Schattschneider, 1935: 288).“ V neposlední řadě naše zkušenosti z minulosti utvářejí i očekávání do budoucna. Proto je dobré pro správné analyzování vybraného rozhodnutí studovat i předcházející události. Zabývat se historií znamená přiznat, že jednotlivé proměnné jsou vzájemně závislé (Steinmo, 2008: 128).

4.2.4 Změna politiky pohledem historického institucionalismu

Koncept Path-Dependency by mohl napomoci vysvětlit příčiny změn či naopak jejich absenci v přístupu historického institucionalismu. Zjednodušeně řečeno lze vycházet z milníků (critical junctures) a vývojových cest (developmental pathways). Milníky popisují rozhodující momenty, při kterých dochází k formování nových institucí. Vývojové cesty poté určují, jakým směrem se ubírá „život“ institucí s ohledem na prostředí a politická rozhodnutí (Thelen, 1999: 387).

Milníkem se rozumí krátké časové období vzhledem k celému path-dependent procesu, ve kterém mají političtí aktéři významnou příležitost ke změně dosavadní politiky. Šance na prosazení návrhů jednotlivých aktérů jsou silně ovlivněny jejich politickou mocí (Capoccia a Kelemen, 2007: 348-354).

Vývojová cesta bývá označována jako logický sled událostí či rozhodnutí podléhající retrospektivní racionalitě. Tento přístup však zanedbává dílčí rozhodování a s tím spojované alternativní varianty řešení, které do značné míry ovlivňují kontext situace. Vývoj je tak lepší sledovat v celé jeho složitosti s mnohými dílčími problémy a ne pouze na základě jednoznačné logické vývojové cesty (Peters a kol., 2005: 1277).

Často bývá historický institucionalismus kritizován za omezenou vypovídací hodnotu pouze ve vysvětlení stabilní politiky. Dle Peterse a kol. to je způsobeno častým testováním platnosti tezí historického institucionalismu na příkladech statických či stabilních politik (Peters a kol., 2005: 1278).

Podle Peterse a kol. (2005: 1277) i dle Capoccia a Kelemena (2007: 351) však historický institucionalismus poskytuje dobré nástroje i pro vysvětlení dynamických politik a samotných změn. Změna v politice totiž nemusí být vždy revolučního rázu, ale může k ní dojít i inkrementálním způsobem. Mnoho drobných změn pak ve výsledku vede ke změně vyššího řádu.

Jako jednu z možných příčin změn v rámci vývoje politiky uvádí historičtí institucionalisté externí šoky či vstupy. Takovým šokem pro světovou bezpečnostní politiku mohou být např. teroristické útoky z 11. září 2001. Tento pohled však zanedbává vliv lidí, za což byl podroben kritice (Steinmo, 2008: 131).

Mnozí institucionalisté se tak přihlásili k myšlence, že změnu politiky může zapříčinit změna idejí, jejímiž autory, navrhovateli, gatekeepery či prosazovateli jsou lidé (Lieberman, 2002: 709; Steinmo, 2008: 131).

Vzhledem k požadavkům historického institucionalismu se tak následující kapitoly věnují historickým souvislostem vysílání českých vojáků do zahraničí, především do Afghánistánu. Následující kapitola je zaměřena na obecnou historii angažovanosti ČR v zahraničních vojenských misích, poté následuje kapitola věnující se spíše kontextu rozhodování, a to situaci v Afghánistánu a účasti mezinárodního společenství. Navazující dvě kapitoly pak hovoří o vývoji rozhodování a účasti českých vojsk v Afghánistánu s důrazem na rok 2009. Z takto koncipovaných kapitol by mělo vyjít najevo, zdali rozhodování nejvíce ovlivňují samotní aktéři, kontext, či pravidla.

5. Historie zahraničních vojenských misí

V této kapitole se práce věnuje stručnému nástinu zahraničních vojenských operací, kterých se česká armáda zúčastnila, přičemž jsou zmiňovány pouze mise vojenského charakteru (ne humanitární), jichž se v rámci jedné rotace účastnilo alespoň 100 vojáků. Mise v Afghánistánu jsou uvedeny v 7. kapitole.

5.1 Pouštní štít, Pouštní bouře

První zahraniční vojenskou misí po listopadu 1989 byla účast československé armády na operacích Pouštní štít a Pouštní bouře v letech 1990 až 1991, které měly za cíl osvobodit Kuvajt od irácké invaze. Federální shromáždění ČSFR podpořilo tuto akci schválenou Radou bezpečnosti OSN vysláním protichemické jednotky čítající zhruba 200 vojáků. Veškeré náklady spojené s česko-slovenským kontingentem hradila Saudská Arábie (Pouštní štít a Pouštní bouře ...).

5.2 UNPROFOR

Dalším významnějším zapojením byla účast na misi UNPROFOR na území bývalé Jugoslávie v letech 1992-1995, které se zúčastnilo celkem 2250 vojáků. Operace byla schválena Federálním shromážděním ČSFR 11. března 1992, po rozpadu ČSFR poté Parlamentem ČR. Náklady na misi už byly kryty českým, resp. česko-slovenským rozpočtem. Na území dnešního Chorvatska dále v letech 1995-1998 působily polní nemocnice (UNPROFOR ...).

5.3 IFOR, SFOR

Další významnou misí na území bývalé Jugoslávie byla operace IFOR (1995-1996) a následující SFOR (1996-2004) po souhlasu OSN vedené Severoatlantickou aliancí. Tyto mise byly zaměřeny na vynucení a udržení míru a na stabilizaci situace na území dnešní Bosny a Hercegoviny. Česká armáda se podílela na misi IFOR přibližně 850členným kontingentem a na misi SFOR poté přibližně 650 vojáků. Celkem se na těchto dvou operacích vystřídalo 6300 vojáků (SFOR ...).

5.4 KFOR

Poslední početnější misí na území bývalé Jugoslávie byla operace KFOR opět vedená Severoatlantickou aliancí na podporu mise UNMIK zajišťující mír, stabilitu a rozvoj na území Kosova. Počátek mise byl v roce 1999 a česká armáda se podílela přibližně 150 vojáky, přičemž během let byl kontingent rozšířen až na 650 mužů. Mise byla ukončena na podzim 2011 a celkem se jí ve všech rotacích zúčastnilo 8500 vojáků (KFOR). Přehled výdajů na misi KFOR uvádí následující tabulka.

Tabulka č. 1: Výdaje na misi KFOR

rok	výdaje (v mil. Kč)
2004	628
2005	723
2006	727
2007	571
2008	457
2009	480
2010	345

Zdroj: Závěrečné účty státního rozpočtu za roky 2004-2010

5.5 Mise v Perském zálivu

Po teroristických útocích z 11. září 2001 se Česká republika zapojila do mnohonárodnostní protiteroristické operace Trvalá svoboda (Enduring Freedom) pod velením USA. V letech 2002 až 2003 byly na území Kuvajtu vyslány jednotky specialistů pro boj se zbraněmi hromadného ničení především chemického charakteru o síle 250 až 400 mužů. Po skončení této mise byl kontingent nahrazen 7. polní nemocnicí, která však po spojenecké intervenci za svržení Saddáma Husajna v Iráku působila v Basře (Trvalá svoboda ...).

Na stabilizaci Iráku se v letech 2003 až 2006 dále podílely jednotky vojenské policie, jejímž cílem bylo především pomáhat irácké policii zlepšovat bezpečnostní situaci a vycvičit nové irácké policisty. Mise byla vypravena o síle 100 vojáků, přičemž se na ní

podílelo 12 kontingentů s tříměsíční rotací. Od roku 2007 docházelo k postupnému stahování a oslabování české účasti, která byla definitivně ukončena v roce 2009 (Kontingent vojenské policie AČR ...; Výcviková mise NATO v Iráku ...).

Roční náklady na českou účast v Iráku se pohybovaly mezi 150 a 200 mil. Kč v letech 2004 až 2007, později s útlumem mise náklady klesaly, jak udává následující tabulka.

Tabulka č. 2: Výdaje na mise v Iráku

rok	mise	náklady (v mil. Kč)
2004	Vojenská policie	179
2005	Vojenská policie	176
2006	Vojenská policie	184
2007	MNF-I	152
2008	MNF-I	97
2009	MNF-I	6

Zdroj: *Závěrečné účty státního rozpočtu za roky 2004-2009*

V roce 2009 se dále čeští vojáci podíleli na operaci Air Policing v Litvě, kde se postupně střídaly členské státy NATO při monitoringu a hlídání vzdušného prostoru nad pobaltskými zeměmi. Česká jednotka se účastnila mise od května do září přibližně 75 vojáky a celkové náklady činily 83 mil. Kč oproti v předchozím roce plánovaným 60 mil. Kč (Kontingent AČR, Air Policing ...; *Závěrečný účet státního rozpočtu ...*, 2010: 132).

5.6 Shrnutí

Z této kapitoly vyplývá, že Česká republika má pevnou tradici vysílání vojsk do zahraničních operací vedených ať už OSN, či NATO. Doposud převažovala orientace především na země bývalé Jugoslávie, státy geograficky i kulturně blízké České republice, a na oblast Perského zálivu.

Lze tak z pohledu historického institucionalismu říci, že hned po svržení komunismu byla započata éra aktivního zapojování ČR do mezinárodních vojenských operací, ve kterých má od roku 1995 permanentní zastoupení. Byla tak započata vývojová cesta, jež se drží do dneška, či neformální instituce v podobě zvyku, resp. tradice.

6. Afghánistán a mezinárodní společenství

Organizace spojených národů se vyjadřovala k situaci v Afghánistánu ještě před teroristickými útoky z 11. září 2001 i formou rezolucí Rady bezpečnosti, které většinou kritizovaly vládnoucí Tálibán za nedodržování lidských práv (Rezoluce RB OSN č. 1363).

V rámci reakce na teroristické útoky aktivovala Rada NATO 2. října 5. článek Severoatlantické smlouvy (NATO – 9/11 – Chronology of events), ve kterém je stanoveno, že v případě napadení členské země NATO každá smluvní strana: *„uplatňujíc právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu uznané článkem 51 Charty OSN, pomůže smluvní straně nebo stranám takto napadeným tím, že neprodleně podnikne sama a v součinnosti s ostatními stranami takovou akci, jakou bude považovat za nutnou...“* (Severoatlantická smlouva, článek 5).

Aktivace 5. článku tak umožňovala zahájit vojenské akce proti v Afghánistánu vládnoucímu Tálibánu, který dle USA a dalších spojenců kryl hlavního autora teroristických útoků Usámu bin Ládina. Válka v Afghánistánu začala 7. října a do 9. prosince spojenci obsadili všechna větší města včetně Kábulu, a zbavili tak Tálibán vlády nad zemí (Afghanistan Conflict History).

Afghánská válka probíhala v rámci operace Trvalá svoboda (Enduring Freedom), která byla vedena USA, a jejím cílem bylo bojovat proti terorismu. Kromě Afghánistánu se operace Trvalá svoboda odehrávala i na Filipínách, v Africe atd. Tato operace byla vedena souběžně s později vznikuvší misí ISAF a je dodnes nedílnou součástí vojenské přítomnosti v Afghánistánu (Operace „Trvalá svoboda“).

Na začátku prosince 2001 se konala konference v Bonnu o budoucnosti Afghánistánu a účasti mezinárodního společenství na obnově země. Za účasti OSN a afghánských politiků byla podepsána smlouva ustavující dočasnou vládu a zahajující proces demokratizace, zajištění bezpečnosti a poválečné obnovy země, jenž bude realizován misí International Security Assistance Force – ISAF. Tento proces měl vést ke svobodným volbám v roce 2004 (*Bonnská smlouva*). Bonnská smlouva nabyla právní závaznosti rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 1383 a 1386.

6.1 Vývoj přítomnosti NATO v Afghánistánu

První jednotky v rámci mise ISAF vstoupily do Afghánistánu v lednu 2002. Misím zpočátku velel vždy jeden stát po dobu půl roku. Do srpna 2003 se tak ve velení vystřídaly Velká Británie, Turecko, Německo a Nizozemsko. V roce 2002 byla mise ISAF tvořena 5000 vojáky z 18 zemí a působila pouze v okolí Kábulu (Terrorism ...).

V říjnu 2003 rozšířila Rada bezpečnosti OSN misi ISAF mandát na celý Afghánistán, čímž byl započat proces komplexní rekonstrukce země. Vzhledem k rozsahu operací byl zrušen původní model rotujícího velení, které přešlo na NATO. Vedení operací realizuje tzv. SHAPE v belgickém Monsu (Taylor, 2011: 4).

První fáze rozšiřování směřovala v roce 2004 na sever země, což s sebou neslo navýšení počtu vojáků na 8000. V první polovině roku 2006 byla završena druhá fáze, kdy se mise ISAF rozšířila na západ Afghánistánu a počet nasazených vojáků dosáhl 10 tisíc (*Afghanistan Report 2009*).

Následující rozšiřování na jih a východ země, do míst s výraznou přítomností protivládních odbojových skupin, přineslo významné navyšování počtu vojáků. Ke konci roku 2006 na území Afghánistánu působilo v rámci mise ISAF přes 30 tisíc vojáků. Neuspokojivá bezpečnostní situace pak zvyšovala počet na 35 tisíc v lednu 2007, 42 tisíc v prosinci 2007, 47 tisíc v dubnu 2008, 56 tisíc v únoru 2009 a 68 tisíc v říjnu 2009 (ISAF - Placement, 2007a; ISAF - Placement 2007b; *Afghanistan Report 2009*; ISAF - Placement, 2009).

Nejvýraznějším přispěvatelem do mise ISAF v roce 2009 byly USA s 32 tisíci vojáky, dále Velká Británie s 9 tisíci vojáky, Německo s 4 tisíci, Francie, Itálie a Kanada s 3 tisíci, Nizozemsko a Polsko s 2 tisíci a Austrálie, Rumunsko a Španělsko s 1 tisícem vojáků. Dalších přibližně 30 států se podílelo nižším počtem (ISAF - Placement, 2009).

V souběžně vedené operaci Trvalá svoboda působilo během roku 2008 na území Afghánistánu přibližně 20 tisíc vojáků, když 90 % tvořili Američané, zbylých 10 % poskytli spojenci (Gallis, 2008b).

Základní politika NATO vzhledem k Afghánistánu je formována především na vrcholných summitech, kde se setkávají čelní představitelé členských států. První summit řešící příspěvek NATO k zajištění bezpečnosti a obnově Afghánistánu se konal

v listopadu 2002 v Praze. Vzhledem k tomu, že operace na území Afghánistánu spadaly pod vedení jednotlivých států, jak bylo uvedeno výše, NATO se přímo neúčastnilo při organizaci mise ISAF. Přesto téma Afghánistánu na summitu zaznělo, když se aliance v závěrečné deklaraci připojila k OSN v podpoře mise ISAF a žádostí o účast členských států (*Prague Summit Declaration*).

Další summit se konal již po převzetí vedení mise ISAF aliancí v Istanbulu v červnu 2004. Zástupci členských států se dohodli na rozšíření mise na sever a západ země a s tím spojeným zvýšením počtu vojáků v zemi i vzhledem k blížícím se prezidentským a parlamentním volbám. O navýšení počtu vojáků na summitu požádal afghánský předseda vlády Karzaí. Aliance se dále dohodla na rozšiřování provinčních rekonstrukčních týmů (PRT) k urychlení obnovy země a žádala členské státy k odpovídající technické, finanční a lidské podpoře (Taylor, 2004).

Summit v roce 2005 v Bruselu sloužil především jako uvítání znovuzvoleného prezidenta USA George W. Bushe, a tak další klíčový summit, na kterém došlo k hlubšímu projednávání pozice NATO v Afghánistánu, se konal v Rize v roce 2006. Doprovázela ho velká očekávání, neboť bezpečnostní situace v Afghánistánu se zhoršovala a mise ISAF se nevyvíjela dle představ, když rozšiřování působnosti a navyšování počtu vojáků vedlo k vyššímu počtu povstaleckých útoků na spojenecké vojáky. NATO tak muselo čelit proměně situace, kdy se povstalci začali uchýlovat k asymetrickému vedení boje. Neutěšená bezpečnostní situace byla navíc doprovázena slabou Karzaího vládou a navyšováním pěstování opia (Khan, 2007).

I přes počáteční nejednotnost se členské státy dohodly na dalším zvyšování počtu vojáků v zemi nejen pro boj s povstalci, ale i pro výcvik afghánských bezpečnostních složek – jak policie, tak armády, kterým by spojenci mohli předat zodpovědnost do roku 2008. Neznamenal to však, že všechny státy pošlou více vojáků, spíše naopak. Např. Francie dokonce některé jednotky stáhla. Jedním z mála států deklarujících navýšení byla Česká republika. Hlavní cíl tedy nebyl zcela naplněn (Khan, 2007).

Dalším dohodnutým cílem bylo rušit národní omezení pro nasazování jednotek, kdy si mnoho států určovalo různé podmínky pro účast svých vojsk jako např. místa působení atd., aby mohlo dojít ke zvýšení operačních schopností a efektivity mise ISAF. Stále více byla zdůrazňována i nevojenská složka pomoci, kdy na rozvojové projekty byla

vydána jen desetina nákladů na vojenské operace, přičemž velká část prostředků na rozvojovou činnost byla určena na platy (Khan, 2007).

V lednu 2007 v Londýně následovala konference zástupců afghánské vlády a mezinárodního společenství, na které byl přijat tzv. *Afghanistan Compact* – pětiletý plán rozvoje Afghánistánu navazující na bonnský proces, jenž byl vybudováním základních ústavních institucí a realizací svobodných voleb završen. *Afghanistan Compact* stanovoval způsob politické, ekonomické a sociální obnovy země, přičemž byl rozčleněn do třech částí: (1.) zajištění bezpečnosti, (2.) posílení dobrého vládnutí a vlády práva a (3.) hospodářský a sociální rozvoj. Zajištění bezpečnosti bylo především v gesci NATO a mise ISAF a Trvalá svoboda. Mezinárodní společenství přislíbilo finanční pomoc ve výši 10,5 mld. USD, Česká republika nabídla 25 mil. Kč (*The Afghanistan Compact*; Sněmovní tisk 347/0).

V roce 2007 byla bezpečnostní situace v Afghánistánu nadále neuspokojivá, zvláště na jihu a východě země. Ministerstvo obrany ČR hodnotilo bezpečnostní situaci jako trvale rizikovou pod částečnou kontrolou. Vzhledem ke zvyšujícímu se počtu vojáků v rámci mise ISAF docházelo i k více útokům na koaliční i afghánské jednotky. Přes budování afghánského bezpečnostního sboru nebyl počet policistů a vojáků ani úroveň jejich výškolení a vyzbrojení mimo Kábul dostatečný (Sněmovní tisk 347/0).

Kromě silícího odporu protivládních jednotek se neustále rozšiřovala produkce opia. Mezi další problémy byl řazen nedostatečný výkon státní správy, korupce nebo etnické napětí (tamtéž).

S vědomím tohoto vývoje se konal v dubnu 2008 summit NATO v Bukurešti, jehož jedním z hlavních bodů byl i Afghánistán. Obvyklým tématem bylo navyšování počtu vojáků a jejich rozmístění tam, kam je potřeba, tedy do nebezpečných oblastí, kam však významná část států zapojených v misi ISAF nechce své vojáky posílat. Přes ne zcela souhlasné názory na řešení situace v Afghánistánu se NATO shodlo na následujících principech: přítomnost v Afghánistánu je dlouhodobý závazek, vůdčí roli musí zastávat Afghánistán, na situaci v Afghánistánu mají významný vliv sousední země – především Pákistán, je nutné co nejtěsněji koordinovat činnost ISAF s ostatními aktéry vojenskými i civilními (tamtéž).

Z těchto principů vycházela i schválená strategie – Komplexní strategický politicko-vojenský plán. Spojenci v něm deklarovali, že budou respektovat požadavky velení ISAF na navyšování počtu vojáků stejně jako redukovat národní omezení pro nasazení svých vojáků. Na těchto bodech se spojenci shodli již na summitu v Rize, v mnoha případech však byly ignorovány (Role NATO a ISAF v Afghánistánu).

Posilování vojenské přítomnosti naráželo na nevoli států zapojených do mise ISAF. I přes navyšování počtu vojáků v Afghánistánu o tisíce či desetitisíce však NATO nemůže poskytnout dostatečný počet vojáků. Řešením je tak podpora výstavby afghánské armády, která bývá označována za nejlépe fungující a nejdůvěryhodnější instituci v zemi. Členské státy se tak dohodly na zvýšené podpoře výstavby afghánské armády. Vedoucí role v posilování však zůstává na USA, neboť ostatní spojenci přispívají jen nepatrnými počty (Gallis, 2008a; Kříž, 2008).

V červnu 2008 se v Paříži konala konference mezinárodního společenství o budoucnosti Afghánistánu, na které byl hodnocen pokrok v rámci strategie *Afghanistan Compact*. Panovala shoda nad zlepšením situace ve vzdělávání a zdravotnictví, naopak pokroku nebylo dosaženo v bezpečnostní situaci, v posilování dobrého vládnutí a ve vládě práva. Výsledkem konference byla deklarace potvrzující pomoc mezinárodního společenství Afghánistánu v rekonstrukci země a podpoře budování potřebných institucí (*Declaration of the International Conference in Support of Afghanistan*, 2008).

6.2 Rozhodování v NATO

Rozhodování v NATO na všech úrovních je založeno na konsenzu, takže zástupci členských států hledají kompromis, který by všichni akceptovali, resp. proti kterému by nikdo nic nenamítal. To zároveň znamená, že při schválení např. rozšiřování mise ISAF není pro jednotlivé členské státy závazné své počty vojáků navyšovat (Gallis, 2003).

Nejvyšším orgánem NATO je Severoatlantická rada (North Atlantic Council – NAC), která se schází v různých formacích od stálých velvyslanců při NATO přes ministry obrany a zahraničních věcí až po nejvyšší ústavní činitele na summitech konajících se jednou za jeden až dva roky, kde se formují základní strategické cíle a směřování aliance. Jedná se tedy o vrcholný politický orgán. Stálým velvyslancem ČR při NATO byl mezi lety 2005 a 2009 Štefan Füle (Jak NATO funguje; Stálá delegace České republiky při NATO ...).

Vedle Severoatlantické rady mezi nejvyšší orgány v roce 2009 patřila Skupina pro jaderné plánování, Výbor pro obranné plánování, jenž byl v roce 2010 po reformě struktury NATO zrušen, a generální tajemník, jehož úkolem je zastupovat NATO navenek a v rámci vyjednávání a rozhodování plní spíše roli prostředníka hledajícího konsenzus (Struktura NATO).

Nejvyšším orgánem ve vojenské struktuře NATO je Vojenský výbor (Military Committee), ve kterém má každá členská země zástupce – vojenského představitele při NATO. Výbor především poskytuje vojenské poradenství a doporučení Severoatlantické radě. Pod tento výbor spadá Velitelství spojeneckých sil pro operace (Allied Command Operations) sídlící v belgickém Monsu, jehož velitelem je americký generál James L. Jones a v rámci kterého se plánuje i mise ISAF, a Velitelství spojeneckých sil pro transformaci (Allied Command Transformation) sídlící v americkém Norfolku, v jehož gesci mise ISAF není (tamtéž).

Velitelství spojeneckých sil pro operace tak definuje požadavky na nasazení techniky, osob i financí pro zajištění operací a misí dle politických zadání, která obdrželo od Severoatlantické rady nebo od politických výborů, de facto tak uvádí politické záměry v praxi (NATO's Military Committee).

Posledním orgánem částečně se dotýkajícím mise ISAF je Parlamentní shromáždění NATO, což je organizace sdružující vybrané zákonodárce členských zemí. Náplní tohoto orgánu je posilovat spolupráci mezi členskými státy, národními parlamenty a vedením NATO. Členem nesmí být vládní představitel. Českými zástupci za vlády Mirka Topolánka byli z ODS Pavel Bohatec, Tomáš Dub, Michael Hrbata a Jan Vidím z ODS, z ČSSD Václav Klučka, Pavol Kubuš, Antonín Sed'a a Jeroným Tejc, z KDU-ČSL Vlasta Parkanová a Pavel Severa a za Stranu zelených Kateřina Jacques (Stálá delegace do Parlamentního shromáždění NATO).

V roce 2008 se na zasedáních Parlamentního shromáždění řešilo téma Afghánistánu a zaznívaly i velice kritická hodnocení role NATO v této zemi zvláště z řad levicových poslanců z Francie, Nizozemska, Itálie či Německa. Možnosti této diskuse a vlivu na rozhodování nejvyšších orgánů NATO byly však omezené vzhledem ke konzultativní funkci této instituce (dotazník: Antonín Sed'a).

6.3 Pohledy členských států NATO na organizaci mise ISAF

Přestože NATO přijímalo společná usnesení deklarace nebo strategie vztahující se k Afghánistánu, nepanovala mezi jednotlivými státy jasná shoda o ideálním postupu. Vzhledem k nevyhnutelnosti přijímaných dokumentů tak mohly jednotlivé státy kývnout na usnesení, na kterých se v reálu nechtěly podílet.

První rozkoly se začaly objevovat od konce roku 2005, kdy začaly sílit útoky povstaleckých jednotek na spojence do značné míry způsobené rozšiřováním mise ISAF na jih a východ Afghánistánu (Gallis, 2008b: 16).

Německo se striktně odmítalo podílet na bojových operacích jak za kancléře Schrödera vládnoucího do roku 2005, tak za kanclérky Merkelové. Avšak za její vlády došlo k mírnému posunu, kdy Německo poskytlo do Afghánistánu stíhačky pro záchranné mise. Německo tak bylo jednou ze zemí, která praktikovala omezení nasazení svých vojsk a umísťovala své jednotky pouze na severu Afghánistánu, v relativně klidnější části země, za což bylo mnohými spojenci kritizováno. I přes tento omezený mandát německá přítomnost v Afghánistánu neměla podporu veřejnosti, když ji v roce 2002 podporovalo 51 % obyvatel, zatímco v červnu 2008 už jen 16 % (Gallis, 2008b: 17).

Odlisný postoj zastává Nizozemsko, které se angažovalo především na jihu země, kde dlouhodobě panovala velice špatná bezpečnostní situace. Nizozemsko sice nezastávalo odmítavý postoj vůči útočným operacím, ale podporovalo především rekonstrukční projekty prostřednictvím PRT i přímé dotace afghánské vládě včetně odškodňování obětí spojeneckých útoků. Prosazovalo také začlenění sousedních zemí do řešení situace v Afghánistánu, především Pákistán, Indii a Írán. Terčem nizozemské kritiky byly USA za jejich problematické nakládání s válečnými vězni (Gallis, 2008b: 19).

Další pohled na afghánské angažmá představují státy kolem USA, Velké Británie a Kanady, mezi které lze na základě zapojování do mise ISAF a operace Trvalá svoboda zařadit i Českou republiku. USA vycházejí z premisy, že nejprve je nezbytné zajistit bezpečnost a poté může následovat obnova a rozvoj. Prvořadým cílem tak je vyčistit zem od protivládních povstalců a na bezpečných místech rozvíjet PRT. USA, Velká Británie i Kanada jsou zapojeny do obou misí v Afghánistánu a nasazují své vojáky na jihu i východě země, z čehož plynou i kvůli nejpočetnějším kontingentům největší ztráty na životech. Někteří spojenci považují postup těchto zemí za příliš agresivní a

v důsledku mnoha civilních obětí postupně obrací afghánské veřejné mínění proti spojeneckým vojskům (Gallis, 2008b: 22).

Francie po 11. září přehodnotila svůj odmítavý postoj k působení NATO mimo euroatlantický prostor a plně podporovala misi ISAF. V roce 2007 začala přispívat i do operace Trvalá svoboda, což se setkávalo se silnou kritikou na domácí politické scéně. Francie shledává hlavní těžiště mise v podpoře afghánskému vládnoucímu režimu a výcviku bezpečnostních složek. Absolutně se rozchází s USA v pohledu na budování demokracie západního stylu v Afghánistánu, který dle Francie nemůže takový typ vlády vzhledem k odlišnému socio-kulturnímu prostředí implementovat (Gallis, 2008b: 23-24).

6.4 Shrnutí

Přítomnost spojeneckých vojsk v Afghánistánu měla po celou sledovanou dobu stoupající tendenci, což korespondovalo s rozšiřováním mise ISAF na celé území státu. Toto rozšiřování přinášelo zvýšený odpor povstalců, který se promítal i do zvyšujícího se počtu obětí na straně spojenců. I proto některé státy revidovaly své politiky zapojování do této mise.

Vzhledem k nevynutitelnosti přijatých rozhodnutí nejvyššími orgány NATO docházelo k situacím, kdy členské státy deklarovaly podporu alianci, avšak v reálu omezovala působnost svých vojsk, nebo je dokonce stahovala. Koncem sledovaného období od roku 2008 došlo k posunu v jednání států, částečně v důsledku proměny strategie pro Afghánistán, což se promítlo i na prudce se navyšujícím počtu vojáků v zemi.

Z perspektivy historického institucionalismu se tak jedná o velice důležitý kontext rozhodování o české účasti v Afghánistánu vzhledem k zahraničněpolitické orientaci České republiky na západní svět, resp. NATO (více probíráno v kapitole 8.10 Vládní veřejněpolitické dokumenty a Afghánistán). Nebýt těchto mnohonárodnostních misí, ČR by se v Afghánistánu neangažovala.

Důležitými aspekty jsou však i možnost podílet se na formování politiky NATO, zasluhující podrobnější výzkum, a vznikající debata na mezinárodní scéně o úloze mezinárodního společenství v Afghánistánu.

7. Mise v Afghánistánu

7.1 Účast v 1. polovině roku 2002

Čeští politici začínali řešit vyslání vojáků do Afghánistánu již na podzim roku 2001, tedy na samotném začátku všech akcí, kdy i Rada bezpečnosti teprve hledala způsob, jakým se bude v Afghánistánu angažovat. Česká vláda specifikovala vyslání vojsk dle potřeb USA, státu řídícího operace jak na území Afghánistánu, tak i v Perském zálivu (Usnesení Vlády ČR č. 1340).

Tehdejším premiérem byl Miloš Zeman, ministrem obrany Jaroslav Tvrdík a ministrem zahraničních věcí Jan Kavan. České republice vládla menšinová vláda ČSSD. V Senátu patřilo 39 křesel Čtyřkoalici, 20 ODS, 15 ČSSD, 4 KSČM a 3 křesla nezávislým (Čtyřkoalice s přehledem vyhrála senátní volby, 2000).

Parlament rozhodoval o vyslání na tajném jednání, ze kterého se však informace dostaly na veřejnost. Působení českých vojsk (protichemické jednotky a 6. polní nemocnice) v rámci operace Trvalá svoboda podpořila drtivá většina poslanců a senátorů kromě členů KSČM (Parlament souhlasí s misí do Kuvajtu, 2001).

Výtky poslanců KSČM byly na počátku afghánských operací zaměřeny na neefektivitu vojenských zásahů za účelem rozvoje země, jak dokládá vystoupení Miloslava Ransdorfa v PSP (2002-04-09, 48. schůze PSP ČR): *„Chtěl bych tedy říci, že bych orientoval účast České republiky v této zemi úplně jiným směrem, a sice na to, abychom pomohli produkční schopnosti této země.“*

České jednotky však vyrazily do Afghánistánu až v dubnu 2002 po ustavení mise ISAF, přičemž protichemická jednotka zamířila nakonec do Kuvajtu – viz kapitola 5.5 Mise v Perském zálivu. Od dubna tak v Afghánistánu na základě schválení vládního návrhu Poslaneckou sněmovnou z 9. dubna 2002 a Senátem z 18. dubna 2002¹ působila 6. polní nemocnice s dalšími jednotkami zajišťujícími bezpečnost lékařů. V říjnu téhož roku vystřídala 11. polní nemocnice své předchůdce s mandátem do konce ledna 2003 (ISAF - mírová operace ...).

¹ V PSP ČR hlasovali proti vyslání polní nemocnice všichni přítomní poslanci KSČM (17) a jeden člen ODS (Hynek Fajmon), zbylých 127 přítomných hlasovalo pro (2002-04-09, 48. schůze PSP ČR, 7. hlasování). V Senátu hlasoval proti návrhu Antonín Petráš, zdržel se Petr Smutný a pro návrh hlasovalo zbylých všech 54 senátorů (2002-04-18, 16. schůze Senátu ČR, 5. hlasování).

Vyslání vojáků do Afghánistánu provázely problémy s financováním mise, kvůli čemuž byla mise předmětem kritiky ze strany ODS. První návrhy na vydání státních dluhopisů v hodnotě 1,2 mld. Kč byly zamítnuty, a tak prošel až kompromisní návrh s hodnotou 600 mil. Kč v kombinaci s hledáním úspor v dalších zahraničních misích (Poslanci nedali vládě peníze na Afghánistán, 2001).

7.2 Účast v 2. polovině roku 2002 a 2003

V červnu 2002 se konaly volby do Poslanecké sněmovny, ze kterých vzešla koaliční vláda ČSSD, KDU-ČSL a US-DEU, jejímž premiérem byl Vladimír Špidla. Ministrem obrany zůstal Jaroslav Tvrdík a ministrem zahraničních věcí byl Cyril Svoboda (KDU-ČSL).

Vzhledem k časovému omezení mandátu 6. a 11. polní nemocnice na půl roku (Usnesení PSP ČR č. 2228) musel Parlament znovu odsouhlasit účast jednotek v misi ISAF. Poslanecká sněmovna schválila pokračování mise 16. října 2002. Tímto návrhem byla prodloužena účast polní nemocnice do ledna 2003, dále odsouhlaseno vyslání chirurgického týmu do Afghánistánu od ledna do prosince roku 2003, účast protichemické jednotky na operaci Trvalá svoboda a zároveň prodloužení všech balkánských misí – hlasovalo se tedy o všech zahraničních účastech českých vojáků najednou (Usnesení PSP ČR č. 137).

Pro návrh hlasovali všichni přítomní poslanci vládní koalice i členové ODS (127) s výjimkou dvou sociálních demokratů a dvou občanských demokratů (Zdeněk Škromach, Jaroslav Palas, Tomáš Teplík, Lubomír Suk), kteří se zdrželi hlasování. Proti návrhu hlasovali všichni přítomní poslanci KSČM (34) kromě Jiřího Dolejše, který se zdržel hlasování (2002-10-16, 6. schůze PSP ČR, 174. hlasování). V Senátu hlasovalo pro návrh 53 senátorů, 3 se zdrželi a jeden byl proti (2002-11-14, 22. schůze Senátu ČR, 9. hlasování)².

Přes hladké schválení v obou komorách Parlamentu se však objevovaly i názory zpochybňující zvolený postup. *„Rozvojová pomoc, kterou poskytuje Česká republika třetímu světu, tedy tato sněmovna, je jen zlomek té částky, kterou vynakládáme my,*

² Podrobnosti o hlasování nejsou známy, neboť hlasovací zařízení bylo v době hlasování nefunkční

Česká republika, na vojenské operace. Řešíme následky, a ne jejich příčiny,“ řekl na jednání PSP ČR poslanec za ČSSD Vladimír Laštůvka (2002-10-16, 6. schůze PSP ČR).

V roce 2003 tak jediným českým zástupcem na území Afghánistánu byl chirurgický tým tvořený 12 lékaři (Sněmovní tisk 565/0).

7.3 Účast v roce 2004

Kvůli zhoršující se bezpečnostní situaci na území Afghánistánu byla Česká republika požádána USA o vyslání jednotky speciálních sil AČR do operace Trvalá svoboda, zároveň NATO vzneslo žádost na účast několika specializovaných jednotek v misi ISAF (Sněmovní tisk 565/0).

Vzhledem k podání demise ministra obrany Jaroslava Tvrdíka v červnu 2003 se na přípravě působení českých vojsk v Afghánistánu pro rok 2004 podílel nový ministr obrany Miroslav Kostelka (Přehled členů vlády).

Vláda postoupila Parlamentu návrh, ve kterém dle výše uvedených požadavků vysílá jednotku speciálních sil AČR do operace Trvalá svoboda, 30 členný kontingent do mise ISAF a schvaluje nákup techniky a služeb potřebný pro vykonání operačních úkolů (Usnesení Vlády ČR č. 61).

Ministr obrany Kostelka (2004-02-20, 27. schůze PSP ČR) argumentoval ve prospěch vyslání jednotek především přispěním ke stabilizaci země, což mělo oporu v rezolucích Rady bezpečnosti OSN. Díky aktivní účasti při potlačování teroristických hnutí by mělo dle ministra dojít i k zlepšení bezpečnostní situace ve střední Evropě, tedy i v ČR. Dále se argumentace opírala o budování pověsti ČR jako spolehlivého partnera a o boj s rozmáhajícím se obchodem s narkotiky v Afghánistánu.

Odmítavě vystupovali především poslanci KSČM, kteří kritizovali zapojení do operace Trvalá svoboda přinášející mnoho civilních obětí. Dle jejich názoru porušovala Ženevské konvence a byla pouze nástrojem zahraničních zájmů USA. Proti vyslání vystoupil i člen vládní ČSSD Jan Mládek, který především nechtěl tříštit síly české armády, která se současně angažovala na Balkánském poloostrově, v Iráku a měla by se vydat i do Afghánistánu, se kterým ČR nikdy neměla žádné užší vazby. Navíc vyslání dalších jednotek by zvýšilo výdaje státního rozpočtu (2004-02-20, 27. schůze PSP ČR).

Po doporučení ke schválení výborem pro obranu a bezpečnost Poslanecká sněmovna předložený návrh podpořila. O jednotlivých misích se hlasovalo odděleně, přičemž účast na misi ISAF schválilo 129³ a misi Trvalá svoboda 127⁴ poslanců (2004-02-25, 27. schůze PSP ČR, 228. hlasování a 229. hlasování), což odhaluje nepatrně větší odpor vůči účasti v čistě bojové operaci Trvalá svoboda. Oproti hlasováním z roku 2002 o účasti v Afghánistánu se tak míra podpory či nesouhlasu výrazně nezměnila.

V Senátu se hlasovalo o obou misích společně, přičemž návrh byl podpořen 51 senátory, čtyři se zdrželi a čtyři hlasovali proti (2004-01-28, 13. schůze Senátu ČR, 97. hlasování). Rozsáhlejší debata se na půdě Senátu o tomto návrhu nevedla (Jednání v Senátu ze dne 28. 1. 2004).

Kalkulované náklady na operaci Trvalá svoboda byly 155 mil. Kč, přičemž zhruba 80 mil. Kč bylo určeno na platy a 50 mil. Kč na dopravu (Sněmovní tisk 565/0). Vzhledem k tomu, že dopravci nevyúčtovali náklady v daném roce, reálné náklady tvořily pouze 67 % odhadovaných (*Závěrečný účet státního rozpočtu za rok 2004 ...*). Doprava však byla vyúčtována v následujících letech. Tato praxe bývá realizována dle Antonína Sedi, poslance za ČSSD a člena výboru pro obranu, velice často (rozhovor s A. Sedou).

Celková kalkulace nákladů mise ISAF činila 110 mil. Kč, 41 mil. Kč bylo určeno na dopravu, 38 mil. Kč na nákup potřebné techniky. V závěrečném vyúčtování nejsou tyto položky zahrnuty, proto tato mise dle informací ze závěrečných účtů ministerstva obrany stála v roce 2004 „pouze“ 27 mil. Kč (*Závěrečný účet státního rozpočtu za rok 2004 ...*).

Celkové náklady na českou účast při operacích v Afghánistánu v roce 2004 tvořily 130 mil. Kč (tamtéž).

³ Proti účasti v misi ISAF hlasovalo 39 z 41 poslanců KSČM, jeden poslanec z KDÚ-ČSL a jeden z ČSSD, hlasování se zdrželo 11 poslanců z ČSSD, tři z ODS, dva z KSČM a jeden z KDÚ-ČSL. Zbylí přítomní hlasovali pro návrh (2004-02-25, 27. schůze PSP ČR, 229. hlasování).

⁴ Proti operaci Trvalá svoboda hlasovali všichni poslanci KSČM (41), tři poslanci ČSSD a jeden z KDÚ-ČSL, hlasování se zdrželo 10 poslanců ČSSD (mimo jiné Evžen Snítily a Miloš Melčák), tři z ODS a jeden z KDÚ-ČSL. Zbylých 127 přítomných hlasovalo pro návrh (2004-02-25, 27. schůze PSP ČR, 228. hlasování).

7.4 Účast v roce 2005

O účasti v Afghánistánu pro rok 2005 se rozhodovalo už v předchozím roce, neboť jednotky v rámci mise ISAF měly zůstat na místě nepřetržitě a schválený mandát by jim vypršel koncem prosince 2004.

O prodloužení mise ISAF už však nerozhodovala vláda Vladimíra Špidly, ale vláda Stanislava Grosse, ve které byl ministrem obrany Karel Kühnl z US-DEU, ministrem zahraničních věcí zůstal Cyril Svoboda z KDÚ-ČSL.

Vládní návrh usnesení stihla odsouhlasit ještě vláda Vladimíra Špidly v červenci před podáním demise. Počítala v něm s rozšířením mise na kábulském letišti (mise KAIA) do 90 vojáků proti předchozím 30 (Usnesení Vlády ČR č. 754).

Před projednáváním v PSP doporučily schválit návrh výbor pro obranu a bezpečnost i zahraniční výbor. V Poslanecké sněmovně však došlo ke komplikacím, neboť se mělo hlasovat o všech zahraničních misích najednou (do Kosova, Bosny a Hercegoviny, Iráku a Afghánistánu). Účast na všech misích odmítala ODS z kapacitních a finančních důvodů, KSČM navíc oponovala neřešením příčin problémů a přílišnému uchylování se k použití vojenské síly. Výsledkem tak bylo přerušení hlasování na tři týdny, neboť vládní koalice nedisponovala dostatečným počtem poslanců k prosazení návrhu (2004-11-04, 37. schůze PSP ČR).

Vládní koalice ČSSD, KDÚ-ČSL, US-DEU měla jen 101 poslanců. Navíc na podzim 2004 provázely tehdejšího ministra kultury Pavla Dostála vážné zdravotní problémy, kvůli kterým se často nemohl účastnit jednání ani hlasování (Strašně se těším do práce, říká ministr Dostál, 2004), a tak vládní koalice nemohla bez podpory ODS či KSČM odsouhlasit návrh na vyslání vojáků.

Na dalším jednání PSP na konci listopadu vládní koalice stále neměla potřebnou většinu, přičemž poslanci KSČM ani ODS nehodlali vládní návrh podpořit. Je nezbytné zmínit, že poslanci ODS ústy Petra Nečase a Jana Vidíma odmítali podpořit čtyři různé mise najednou a vyžadovali oddělené hlasování o každé misi zvlášť (2004-11-26, 38. schůze PSP ČR).

Ministr Karel Kühnl proto navrhl rozdělit návrh na hlasování o misi KFOR a hlasování o zbylých misích přeložit na prosinec. Tento návrh poslanci odsouhlasili a misi KFOR

podpořili. Proti účasti v KFOR hlasovalo pouze 5 poslanců, 7 se zdrželo a 160 hlasovalo pro návrh (2004-11-26, 38. schůze PSP ČR, 174. hlasování).

Na prosincovém hlasování v PSP se hlasovalo o jednotlivých misích zvlášť, přičemž byly schváleny všechny beze změn oproti původnímu návrhu. Nejnižší podporu získala mise v Bosně a Hercegovině v rámci EU, pro kterou hlasovalo všech 101 koaličních poslanců a jeden nezařazený, proti 41, zbytek se zdržel hlasování. Ostatní mise byly schváleny s výrazně větší rezervou, když pro ně hlasovali i poslanci ODS (2004-12-15, 39. schůze PSP ČR, 327. - 333. hlasování).

V Senátu k složitému vyjednávání nedošlo a hlasovalo se o všech misích dohromady již na začátku listopadu. Vládní návrh byl schválen, když ho podpořilo 49 senátorů, dva se zdrželi a dva byli proti návrhu (2004-11-04, 18. schůze Senátu ČR, 19. hlasování).

V Afghánistánu tak v roce 2005 působili čeští vojáci na dvou místech, a to na kábulském letišti (jednotka pyrotechniků a meteorologů) a v provincii Badachšan, kde kontingent zajišťoval bezpečnost tamního PRT vedeného Německem. Celkem bylo v Afghánistánu vždy do 70 vojáků. (Sněmovní tisk 1292/0). Celkové náklady na afghánskou účast činily 113 mil. Kč oproti plánovaným 191 mil. Kč (*Závěrečný účet státního rozpočtu za rok 2005*).

7.5 Účast v roce 2006

O prodloužení dosavadních misí v Afghánistánu (na kábulském letišti a na ochranu PRT v Badachšanu) pro rok 2006 rozhodovala vláda vedená opět jiným premiérem, tentokrát Jiřím Paroubkem. Ministři obrany a zahraničních věcí zůstali stejní, tedy Karel Kühnl a Cyril Svoboda.

Vláda navrhovala z početně významnějších misí prodloužit KFOR, přítomnost v Iráku a obě dosavadní afghánské mise, přičemž Česká republika se v průběhu roku 2006 měla stát vedoucím státem na kábulském letišti, což se promítlo i v navýšení početního stavu přibližně o 50 vojáků (Sněmovní tisk 1113/0).

Vláda schválením usnesení postoupila návrh Poslanecké sněmovně, která jednala o návrhu až v prosinci 2005, tedy pár týdnů před vypršením mandátu všech vojsk v zahraničí. Zahraniční výbor i výbor pro obranu vydaly k návrhu doporučující

stanovisko, a tak největším ohrožením schválení misí byla nekázeň poslanců a jejich nízký počet v sále (2005-12-07, 51. schůze PSP ČR).

Poslanci KSČM slovy Alexandra Černého opět odsoudili především afghánské a irácké působení, jejich slabou legitimitu a neustálé navyšování české angažovanosti v mezinárodních vojenských operacích (tamtéž). David Šeich přednesl stanovisko ODS, která stejně jako v předchozím roce prosazovala účast na maximálně třech zahraničních misích současně. Pro rok 2006 byly navrhovány tři „velké“ mise (KFOR, Irák, Afghánistán) a další menší s účastí v řádu jednotek, které však ODS dohromady vnímala jako čtvrtou „velkou“ misi. Přesto v zájmu zachování dobré mezinárodní reputace předložený návrh podpořila (tamtéž).

Ačkoliv byl Poslanecké sněmovně předložen jeden návrh, stejně jako v předchozím roce se hlasovalo po jednotlivých misích. Souhlas s afghánskou misí ISAF vyslovilo 120 poslanců, proti bylo 31 a zdrželi se čtyři poslanci (2005-12-07, 51. schůze PSP ČR, 756. hlasování).⁵

Senát rozhodoval o vládním návrhu v pozměněném složení oproti předchozím rokům, neboť na podzim 2004 došlo k pravidelným volbám. Největší zastoupení v Senátu měla ODS s 37 senátory, dále KDU-ČSL 14 senátorů, Senátorský klub otevřené demokracie 13, ČSSD a SNK po sedmi a tři senátoři byli nezařazení (Zpráva o činnosti Senátu ...).

Senát již tradičně rozhodoval dříve než Poslanecká sněmovna, a to v listopadu 2005. Po doporučujícím stanovisku od zahraničního výboru ihned následovalo hlasování, ve kterém návrh podpořilo 49 senátorů, 12 se zdrželo a nikdo nehlasoval proti. Návrh tedy prošel bez sebemenších komplikací i bez rozpravy (2005-11-30, 8. schůze Senátu ČR).

Koncem roku 2005 již však bylo zřejmé, že ČR bude požádána i o účast v operaci Trvalá svoboda, a tak vláda v lednu 2006 schválila usnesení o vyslání kontingentu speciálních sil od dubna do září 2006 o síle 120 mužů (Usnesení vlády ČR č. 62).

V Poslanecké sněmovně se jednalo o účasti na začátku února. Výbor pro obranu vydal doporučující stanovisko, zatímco členové zahraničního výboru se neshodli na žádném stanovisku. V rozpravě vystupovali především poslanci KSČM (Černý, Exner,

⁵ Z vládní ČSSD se zdrželi hlasování Robert Kopecký a Josef Smýkal, všichni ostatní přítomní hlasovali pro. Z US-DEU hlasovali všichni přítomní pro návrh obdobně jako poslanci z KDÚ-ČSL kromě Ludvíka Hovorky, který hlasoval proti návrhu. Všichni přítomní poslanci opoziční ODS návrh také podpořili. Naopak většina přítomných komunistů hlasovala proti (30), dva se hlasování zdrželi.

Grebeníček) s kritickými příspěvky zpochybňujícími legalitu i legitimitu operací v Afghánistánu a upřednostňování silových řešení před diplomacií (2006-02-03, 53. schůze PSP ČR).

Své stanovisko vyjádřila ústy Petra Nečase i ODS, která přes odpor k více než třem souběžným zahraničním misím českou účast v operaci Trvalá svoboda podporuje, protože Afghánistán patří společně s Kosovem a Irákem mezi zahraniční priority strany. Nepodporují tak mise na všech ostatních územích. Bezpečnostní, ekonomická a politická situace v Afghánistánu si vyžadovala přítomnost zahraničních vojsk a rekonstrukčních týmů, a tak dle ODS bylo zcela správné zapojit se i do této operace (2006-02-03, 53. schůze PSP ČR).

Obdobně argumentoval za vládní koalici i ministr obrany Karel Kühnl, který navíc proti komunistickým námitkám obhajoval legalitu afghánských misí. Mimo jiné upozornil na blížící se volby do Poslanecké sněmovny, po kterých může nastat revize dosavadní politiky vysílání vojsk do zahraničí v závislosti na vůli voličů (2006-02-03, 53. schůze PSP ČR).

Návrh byl nakonec díky široké podpoře bez komplikací schválen, když ho podpořilo 127 poslanců, proti bylo 39 a tři se zdrželi (2006-02-03, 53. schůze PSP ČR, 335. hlasování).⁶

Jednání v Senátu proběhlo den před jednáním Poslanecké sněmovny a po vyslovení podpory předsedy výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost a dalších senátorů byl návrh schválen, když s ním souhlasilo 65 senátorů, dva se zdrželi a jeden byl proti (2006-02-02, 9. schůze Senátu ČR, 115. hlasování).⁷

V roce 2006 tedy na území Afghánistánu operovali čeští vojáci v rámci mise ISAF na kábulském letišti (velení + pyrotechnický tým, meteorologové) a při ochraně německého PRT v provincii Badachšan dohromady v počtu 150 vojáků. Účast na misi ISAF stála celkem 151 mil. Kč. V operaci Trvalá svoboda působilo 120 českých vojáků, jejich nasazení stálo 75 mil. Kč. Celkem ČR investovala do vojenské účasti

⁶ Z vládní ČSSD pro návrh hlasovali všichni přítomní (58) kromě Františka Strnada, Miroslava Kapouna a Vladimíra Laštůvky, kteří se zdrželi hlasování. Všichni přítomní z US-DEU a KDU-ČSL hlasovali pro návrh kromě Ludvíka Hovorky. Opoziční ODS podpořila návrh všemi svými přítomnými poslanci, zatímco všichni přítomní členové KSČM hlasovali proti (2006-02-03, 53. schůze PSP ČR, 335. hlasování).

⁷ Hlasování se zdržel Luděk Sefzig (ODS) a Eduard Matykiewicz (KSČM), proti návrhu hlasoval Petr Smutný z ČSSD.

v Afghánistánu v roce 2006 226 mil. Kč (*Závěrečný účet státního rozpočtu za rok 2006*).

Celkově ČR vydala na zahraniční mise 1357 mil. Kč. Náklady jednotlivých operací shrnuje následující tabulka.

Tabulka č. 3: Výdaje na zahraniční vojenské mise v roce 2006

mise	náklady (mil. Kč)
KFOR	815
EUFOR - Bosna a Hercegovina	110
Trvalá svoboda	75
ISAF	152
MNF - Irák	184
vojenští pozorovatelé OSN	13
ostatní	8
CELKEM	1357

Zdroj: Sněmovní tisk 249/0

7.6 Účast v roce 2007

O účasti v roce 2007 rozhodovala již nově složená Poslanecká sněmovna zvolená v červnu 2006, které vládla 1. vláda Mirka Topolánka⁸, jež však nedostala důvěru, a tak schvalování vyslání vojáků do zahraničí probíhalo, když byla vláda v demisi (2006-10-03, 5. schůze PSP ČR, 4. hlasování).

Poslanecká sněmovna byla tvořena 81 poslanci z ODS 74 z ČSSD, 26 z KSČM, 13 z KDU-ČSL a 6 poslanci ze Strany zelených (tamtéž).

Menšinová vláda ODS schválila návrh na vyslání armádních jednotek do zahraničí na začátku října 2006 (Usnesení Vlády ČR č. 1114) a postoupila ho Parlamentu ČR.

⁸ Premiérem byl jmenován Mirek Topolánek, ministrem zahraničních věcí Alexandr Vondra a ministrem obrany Jiří Šedivý.

V návrhu se počítalo s účastí v misi KFOR, MNF v Iráku (postupný útlum) a s misemi v Afghánistánu, kde mělo pokračovat působení na kábulském letišti (velení do dubna 2007) i při ochraně německého PRT v Badachšanu. Kromě toho se předpokládala další podpora PRT pod vedením jiné země než Německa, vyslání Útvaru speciálních operací Vojenské policie (SOG) a dalších menších jednotek. Celkem se předpokládalo nasazení 225 vojáků (Sněmovní tisk 71/0).

Ministr obrany Jiří Šedivý uvedl v Poslanecké sněmovně návrh mimo jiné slovy: *„Jedná se o materiál, který vychází za prvé z našich závazků v mezinárodních organizacích, zejména Atlantické alianci, Evropské unii, Organizaci spojených národů. Za druhé vychází z kontinuity české zahraniční a bezpečnostní politiky, a za třetí bych chtěl zdůraznit, že všechny tyto operace, do kterých hodláme vyslat naše vojáky, jsou podloženy řádným mandátem Rady bezpečnosti Organizace spojených národů (2006-12-05, 7. schůze PSP ČR).“*

Výbor pro obranu doporučil návrh odsouhlasit v plném rozsahu, zahraniční výbor doporučil odsouhlasit návrh v pozměněném znění, a to s nižším počtem vojáků v Afghánistánu sníženým o neúčast jednotky SOG (2006-12-05, 7. schůze PSP ČR).

Samotné jednání v Poslanecké sněmovně proběhlo 5. prosince 2006 poklidně, s nesouhlasným vyjádřením vystoupil pouze Alexander Černý za KSČM, jenž kritizoval neustálé navyšování osob i finančních prostředků na zahraniční mise (2006-12-05, 7. schůze PSP ČR).

Poslanecká sněmovna nakonec hlasovala o jednotlivých misích zvlášť, ačkoliv v návrhu byly uvedené jako jeden celek, což přineslo podobně jako v předchozích letech procedurální komplikace při samotném schvalování. Návrh byl nakonec schválen v původním znění a účast v Afghánistánu podpořilo 129 poslanců, 26 bylo proti a 18 poslanců se hlasování zdrželo (2006-12-05, 7. schůze PSP ČR, 115. hlasování).⁹

Senát hlasoval o návrhu již v listopadu 2006 a po souhlasném vystoupení několika senátorů jednoznačně schválil vyslání vojsk, když pro návrh hlasovalo 48 senátorů,

⁹ Pro návrh hlasovali všichni přítomní poslanci ODS kromě Zdeňka Macha, Zdeňky Horníkové, Jana Klase, Jana Špiky, Aleše Řebíčka a Davida Šeicha. Poslanci ČSSD hlasovali pro návrh kromě Miloslava Souška, který hlasoval proti, a dalších osm se hlasování zdrželo (mimo jiných i Miloš Melčák či Evžen Snítílý). Všichni přítomní členové KSČM hlasovali proti (24) kromě Jiřího Dolejše, který se zdržel. 6 poslanců KDU-ČSL podpořilo návrh, tři se zdrželi (Miroslav Kalousek, Pavel Severa a Jan Kasal), Ludvík Hovorka hlasoval proti. Poslanci za Stranu zelených hlasovali pro návrh.

proti pouze Eduard Matykiewicz a nikdo se nezdržel (2006-11-02, 14. schůze Senátu ČR, 69. hlasování).

Vzhledem k žádosti velení ISAF se na počátku roku 2007 samostatně jednalo o vyslání polní nemocnice, která by na kábulském letišti nahradila jednotky meteorologů a pyrotechniků. Vláda tento návrh schválila Usnesením č. 51 ze dne 17. ledna 2007.

Výbor pro obranu i zahraniční výbor doporučil návrh schválit. Kromě obvyklých vystoupení poslanců z KSČM kritizujících militaristickou povahu vyslání nemocnice, která měla ošetřovat především spojenecké vojáky, vystoupil i Lubomír Zaorálek (ČSSD), jenž upozorňoval na nemožnost vyřešit problémy v Afghánistánu vojenskou cestou a částečně zpochybňoval úspěšnost mise ISAF. V návaznosti na tyto problémy zmínil možnost řešit stávající situaci politicky a ne jen vojensky – neefektivním posilováním vojenských kontingentů. Podobným způsobem vystoupil i Zdeněk Jičínský, též z ČSSD, akcentující orientaci ČR na země Balkánského poloostrova (2007-02-08, 11. schůze PSP ČR).

Na slova poslanců za ČSSD reagoval místopředseda vlády Alexandr Vondra, který zdůraznil, že je povinností mezinárodního společenství snažit se zlepšit situaci v Afghánistánu, což se i během posledních let dle jeho názoru povedlo. Mimo jiné poděkoval poslancům z ČSSD, že podpoří vyslání nemocnice a že jsou si vědomi odpovědnosti a tradic českého angažmá v zahraničních misích (2007-02-08, 11. schůze PSP ČR).

Návrh vyslání polní nemocnice tak byl bez komplikací schválen, když ho podpořilo 137 poslanců, 24 hlasovalo proti a 23 poslanců se hlasování zdrželo (2007-02-08, 11. schůze PSP ČR, 160. hlasování).¹⁰

Senát rozhodoval o polní nemocnici v mírně obměněné sestavě v důsledku podzimních voleb v roce 2006¹¹, avšak nemělo to žádný vliv na jednoznačné schválení návrhu, který

¹⁰ Z ODS hlasovalo pro návrh 70 poslanců, čtyři se zdrželi (Ivan Langer, Petr Nečas, Oldřich Vojtíš, Tom Zajíček), nikdo nehlasoval proti. Z KDU-ČSL hlasoval sedm poslanců pro návrh, tři se zdrželi (Jiří Carbol, Jan Kasal, Ladislav Šustr) a jako v ostatních hlasováních hlasoval proti návrhu Ludvík Hovorka. Ze Strany zelených hlasovali všichni přítomní pro návrh kromě Olgy Zubové, která se hlasování zdržela. Z ČSSD hlasovalo pro návrh 53 poslanců, proti Jaromír Chalupa a zdrželo se 14 poslanců. Z KSČM hlasovali všichni proti kromě Jiřího Dolejše, který se zdržel, a Václava Exnera podporujícího návrh.

¹¹ Oproti předchozímu složení získala v Senátu většinu ODS s 41 senátory, dále bylo 12 senátorů z klubu ČSSD, 10 z KDU-ČSL, tři z SNK-ED, dva z KSČM, dva nezávislí a zbylých 9 senátorů se hlásilo k ostatním politickým uskupením (Složení Senátu Parlamentu ČR po volbách 2006 ...).

podpořilo 71 senátorů a pouze jeden hlasoval proti (2007-02-07, 3. schůze Senátu ČR, 3. hlasování).

Hlasování předcházela krátká rozprava, ve které se zdůrazňoval kladný dopad vyslání nemocnice na českou pověst mezi spojenci, ale i mezi Afghánci. Senátoři opírali toto tvrzení o její humanitární zaměření, ačkoliv primárním cílem této polní nemocnice bylo poskytovat péči vojákům. Rozpravě kromě předchozího dominovaly osobní vzpomínky z návštěv a přání šťastného návratu (2007-02-07, 3. schůze Senátu ČR).

V roce 2007 tak na území Afghánistánu působily celkem 4 české kontingenty. První byl umístěn na kábulském letišti a byl tvořen pyrotechniky a meteorology, jejichž mise skončila v dubnu 2007, a byl vystřídán kontingentem polní nemocnice a chemické jednotky (99 členů). Další jednotka stále působila v provincii Badachšan jako ochrana tamního PRT (110 členů). Poslední jednotkou byla skupina speciálních operací Vojenské policie (SOG) o síle 35 mužů, která se podílela na výcviku tvořící se afghánské armády (Čeští vojáci v zahraničí k 31. prosinci 2007).

Výdaje na afghánské mise dohromady činily 512 mil. Kč, přičemž 32 mil. bylo vydáno v roce 2007 ještě na účast v operaci Trvalá svoboda realizované v roce 2006. Zbytek výdajů šel na mise zmíněné v předcházejícím odstavci. Celkové náklady ČR na vysílání vojsk do zahraničí činily 1348 mil. Kč, afghánské mise se tak podílely 38 % (Sněmovní tisk 541/0).

7.7 Účast v roce 2008

O vyslání českých vojáků do zahraničí pro rok 2008 rozhodovala již většinová koaliční vláda Mirka Topolánka, kterou kromě ODS dále tvořila KDU-ČSL a Strana zelených. Ministrem zahraničních věcí byl Karel Schwarzenberg a ministryní obrany Vlasta Parkanová.

Už na jaře 2007 se začalo uvažovat o rozšíření české působnosti v Afghánistánu především o zavedení PRT. Tyto úvahy získaly na vážnosti schválením vládního usnesení pověřujícím ministryni obrany předložit do srpna dokument vyjadřující se k českému působení v Afghánistánu s ohledem na zavedení PRT (Usnesení Vlády ČR č. 747).

Záměr působení ČR v Afghánistánu pro rok 2008 kromě výčtu předchozích misí zdůrazňuje potřebu koncepčně se podílet na stabilizaci a obnově Afghánistánu, čehož se nejlépe dosáhne zapojením do práce PRT. Na základě předchozích analýz doporučuje ministryně ustavit PRT v provincii Logar. Komplexní náklady na jeho činnost (vojenská složka, civilní složka, náklady na samotné rozvojové projekty) by neměly přesáhnout 650 mil. Kč ročně (*Záměr působení České republiky v Afghánistánu v roce 2008...*).

Tento záměr vláda podpořila usnesením č. 928 z 22. srpna 2007, proti čemuž se ohradila ČSSD slovy Antonína Sedi, toho času místopředsedy výboru pro obranu, který upozorňoval, že tento materiál nebyl konzultován ani s výbory ani s ČSSD, což by vzhledem k jeho povaze bylo vhodné (Vyjádření mluvčího ČSSD pro obranu Antonína Sedi...).

Návrh na vyslání vojsk do zahraničí včetně PRT vláda schválila a postoupila ho Poslanecké sněmovně. Obsahoval prodloužení mise KFOR v počtu do 550 osob, ISAF do 415 osob, irácké mise, která směřovala k útlumu, a několik dalších menších misí v řádu jednotek vojáků (Sněmovní tisk 347/0).

V Afghánistánu by mělo dojít k větší koncentraci českých jednotek do provincie Logar, ve které by měl být umístěn PRT. Počítalo se tak s ukončením účasti v PRT v Badachšanu a přesunem jednotky do Logaru. Dalším místem zůstávalo kábulské letiště, kde by kromě polní nemocnice a lehké chemické jednotky měli působit i instruktoři pro výcvik afghánské armády. Nadále měla působit jednotka SOG v provincii Hilmand na jihu Afghánistánu. Kromě těchto jednotek se uvažovalo o vyslání kontingentu do provincie Uruzgan na pomoc nizozemskému PRT a o vyslání 601. skupiny speciálních sil do operace Trvalá svoboda (tamtéž). V případě vyslání všech uvažovaných jednotek by tak čeští vojáci působili na šesti různých místech, což vzhledem k předchozímu působení nelze označovat za koncentraci.

Zahraniční výbor projednal předložený návrh, avšak nevydal doporučující stanovisko. Ve výboru zazněly od Jana Hamáčka (ČSSD) obavy z nereálné kalkulace civilní složky PRT a námitky proti navyšování počtu vojáků v zahraničí s ohledem na zajišťování domácí bezpečnosti a další mezinárodní závazky, což bylo podpořeno i dalšími členy výboru (Zahraniční výbor: Zápis z jednání č. 17). Oproti tomu výbor pro obranu vydal doporučující stanovisko, pro které hlasovalo 15 z 16 přítomných (Výbor pro obranu: Zápis z jednání č. 19).

Poslanecká sněmovna jednala o návrhu na začátku prosince 2007 v době, kdy se připravoval návrh na vyslání jednotky do operace Trvalá svoboda, což se promítlo do jednání. V rozpravě vystupovali poslanci KSČM (Alexander Černý, Václav Exner), kteří vyjadřovali stejné názory jako v předchozích letech a opírali je o stejné argumenty, které rozšířili o neúčinnost působení spojenců na území v Afghánistánu (2007-12-05, 23. schůze PSP ČR).

Dále vystoupili poslanci ČSSD, jejichž kritiku lze rozdělit do dvou dimenzí. První je obecná zabývající se smyslem působení českých vojáků a Severoatlantické aliance v Afghánistánu vzhledem k dosaženému pokroku, vynaloženým nákladům i vzhledem k ohrožení životů vojáků (Lubomír Zaorálek, Jiří Paroubek). Významnou roli však začalo sehrávat i veřejné mínění, které ačkoliv bylo proti misím i na začátku afghánské operace, začalo působit na politiky, především pak Jiřího Paroubka, až po volbách 2006 (Just, 2009).

Druhá dimenze (Antonín Sed'a, Jan Hamáček) je spíše technická a je v ní zmiňována schopnost české armády naplnit všechny závazky k mezinárodním společenstvím zvláště když pro rok 2009 ČR přislíbila funkční jednotku čítající přes 1000 mužů do projektu Battle Groups EU a zároveň je navyšována přítomnost v zahraničních operacích. Další upozornění směřovalo na nedostatečné technické kapacity jednotek vysílaných do Afghánistánu. Kritice byla mimo jiné podrobena deklarovaná snaha o koncentraci českých jednotek, která se však v reálu nekoná (2007-12-05, 23. schůze PSP ČR).

V Poslanecké sněmovně se opět hlasovalo o jednotlivých misích zvláště, přičemž všechny byly schváleny v původním znění. Afghánské působení obdrželo nejnižší podporu, když pro něj hlasovalo 125 poslanců, 54 proti a 16 poslanců se hlasování zdrželo (2007-12-05, 23. schůze PSP ČR, 144. hlasování).¹²

Senát jednal o vládním návrhu v ten samý den jako Poslanecká sněmovna a po vystoupení ministra zahraničních věcí Karla Schwarzenberga, který představil vládní návrh, a zpravodaje za výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost Richarda Sequense, jenž doporučil návrh odsouhlasit, nikdo v rozpravě nevystoupil kromě Jiřího

¹² Všichni přítomní poslanci vládní koalice (ODS, KDU-ČSL a Strany zelených) hlasovali pro návrh kromě Ludvíka Hovorky, který hlasoval proti. Dále návrh podpořili dva bývalí členové klubu ČSSD Miloš Melčák a Michal Pohanka a 25 poslanců ČSSD. Všech 16 poslanců, kteří se zdrželi hlasování, bylo z klubu ČSSD. Proti návrhu hlasovalo 29 členů ČSSD a všichni členové KSČM.

Lišky požadujícího vyřízení poděkování vojákům v zahraničních misích (2007-12-05, 10. schůze Senátu ČR).

Senátoři schválili návrh méně jednoznačně oproti předchozím rokům (což do jisté míry bylo způsobeno vysokým počtem absencí), když pro návrh hlasovalo 46 senátorů, proti tři a sedm senátorů se zdrželo hlasování (2007-12-05, 10. schůze Senátu ČR, 16. hlasování).¹³

7.7.1 Trvalá svoboda

Jak vláda avizovala v návrhu schváleném Parlamentem v prosinci 2007, byla požádána o vyslání speciální jednotky do operace Trvalá svoboda. Vyslání jednotky o síle 100 mužů schválila 9. dubna 2008 (Usnesení Vlády ČR č. 398).

Výbor pro obranu doporučil Poslanecké sněmovně návrh schválit stejně jako zahraniční výbor, na jehož jednání ministryně obrany Vlasta Parkanová sdělila, že v případě schválení této mise se počítá s jejím trváním i na počátku roku 2009. Dále společně s politickým ředitelem ministerstva zahraničních věcí Martinem Povejšilem uvedli, že operace Trvalá svoboda a ISAF působí synergicky, a mimo jiné i proto je vhodné návrh schválit (Zahraniční výbor: Zápis z jednání č. 24).

V rozpravě v Poslanecké sněmovně nad návrhem vyslání debatovali především zástupci KSČM a ČSSD, využívající obdobné argumenty jako při jednání předešlých. Co se zmiňovalo v proslovech poslanců ČSSD častěji, byla absence ucelené strategie zahraničně-bezpečnostní politiky a v její návaznosti i absence strategie české účasti v zahraničních vojenských misích, která by dle autorů výroků značně usnadnila schvalování účastí českých vojáků v zahraničí (2008-04-30, 30 schůze PSP ČR).

Pozoruhodným výrokem v kontextu následujících událostí bylo vyjádření Jiřího Paroubka: „*Chtěl bych také říci, že pokud někdo ze sociálních demokratů... podpoří tuto misi, bude to možná naposledy a bude dobré, aby to tato vláda také vnímala* (tamtéž).“

Na závěr vystoupila ministryně obrany Vlasta Parkanová a snažila se některé z otázek předřečníků zodpovědět. Argumentovala mimo jiné summitem NATO v Bukurešti, který se odehrál jen pár týdnů před tímto jednáním, kde se zástupci členských států

¹³ Pro návrh hlasovali všichni senátoři z ODS vyjma Tomáše Jirsy, Vlastimila Sehnala a Richarda Svobody, kteří se zdrželi hlasování. Z ČSSD hlasovalo 7 senátorů pro, Jan Hejda a Milan Štěch se zdrželi hlasování a Ladislav Macák hlasoval proti. Z KDU-ČSL a SNK hlasovali všichni pro návrh, z Klubu otevřené demokracie se Karel Schwarzenberg a Jiří Zlatuška zdrželi hlasování. Proti návrhu hlasovali ještě dva členové KSČM.

shodli na tom, že Afghánistán je pro NATO prioritou číslo jedna a jedná se o dlouhodobý závazek. Dále uváděla příklady zemí, které též posilují svou účast v Afghánistánu, a dokazovala tak, že ČR nebyla exotickým případem vymykajícím se evropskému směřování. V neposlední řadě také argumentovala příslušností ČR k západní civilizaci, která jako celek je ohrožena terorismem bez ohledu na účast těch kterých zemí v Afghánistánu (2008-04-30, 30 schůze PSP ČR).

V prvním hlasování nebyl návrh schválen, když pro něj hlasovalo pouze 99 poslanců. Milan Urban však zpochybnil hlasování a v hlasování druhém už návrh prošel, když ho podpořilo 111 poslanců, 46 bylo proti a 24 poslanců se zdrželo hlasování (2008-04-30, 30. schůze PSP ČR, 136. hlasování).¹⁴

V Senátu se jednalo o návrhu týden před projednáváním v dolní komoře. Výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost doporučil návrh schválit. V rozpravě výjimečně zazněla i kritika ze strany Milana Štěcha, který podobně jako poslanci upozorňoval na vysoké náklady na zahraniční mise, v jejichž důsledku se musí reorganizovat armáda, a dochází tak k rušení některých praporů. Dále však vystupovali už jen senátoři s podpurnými komentáři. V hlasování nakonec Senát návrh podpořil, když pro něj hlasovalo 49 senátorů, tři hlasovali proti a sedm se hlasování zdrželo (2008-04-24, 13. schůze Senátu ČR).¹⁵

Česká republika se tak v roce 2008 angažovala v Afghánistánu v provincii Logar, kde vytvořila PRT s 9 civilními odborníky, který byl chráněn 200 vojáky. Dalším místem působení bylo kábulské letiště, kde bylo dislokováno celkem 120 vojáků v jednotkách polní nemocnice, chemické průzkumné jednotky, vojenské policie a dalších specialistů poskytujících výcvik rodící se afghánské armádě. Polní nemocnice závěrem roku ukončila činnost (60 vojáků) a začala se stahovat do ČR. Další jednotkou byla skupina pro speciální operace Vojenské policie (SOG) působící na jihu v Hilmandu v počtu 35 mužů, která se později přesunula k PRT do Logaru. Kromě toho čeští vojáci působili v Uruzganu na pomoc nizozemským jednotkám v počtu 69 mužů. V neposlední řadě

¹⁴ Všichni poslanci ODS hlasovali pro návrh, stejně tak KDU-ČSL vyjma Ludvíka Hovorky, který hlasoval proti. Strana zelených hlasovala taktéž pro návrh kromě Věry Jakubkové a Olgy Zubové, které hlasovaly proti. Dále návrh podpořili nezařazení Miloš Melčák a Michal Pohanka a 12 poslanců z ČSSD. 24 poslanců ČSSD se zdrželo hlasování a 19 poslanců hlasovalo proti. Všichni komunisté hlasovali taktéž proti návrhu.

¹⁵ Všichni přítomní senátoři KDU-ČSL (8), SNK (5), Klubu otevřené demokracie (2) a ODS (34) návrh podpořili kromě Jiřího Šnebergra, který se zdržel hlasování. Proti hlasovali komunisté Václav Homolka a Eduard Matykiewicz a člen ČSSD Ladislav Macák. Ostatní členové klubu ČSSD se hlasování zdrželi (2008-04-24, 13. schůze Senátu ČR, 32. hlasování).

působila v roce 2008 v Afghánistánu 601. skupina speciálních sil v operaci Trvalá svoboda v celkovém počtu 99 vojáků. Dva vojáci v rámci mise ISAF přišli v roce 2008 o život (Sněmovní tisk 879/0).

Náklady na PRT a účinkování na kábulském letišti činily 1532 mil. Kč, na SOG 104 mil. Kč, na účast v Uruzganu 62 mil. Kč a na 601. skupinu speciálních sil 110 mil. Kč. Celkové náklady na Afghánistán tak převyšovaly 1808 mil. Kč. Na všechny zahraniční mise tak bylo vydáno 2448 mil. Kč, tudíž na afghánské účinkování šlo přibližně 75 % prostředků (tamtéž).

7.8 Shrnutí

Éru přítomnosti vojsk v Afghánistánu jednoznačně odstartovaly teroristické útoky z 11. září 2001, které lze označit za hlavní spouštěcí mechanismus (slovy historického institucionalismu milník) nové vývojové cesty.

V letech 2002 a 2003 se návrhy na vyslání vojsk do Afghánistánu těšily široké podpoře s výjimkou poslanců za KSČM. Náznak přerušení vývojové cesty se objevil v roce 2004, kdy vládní návrh koalice ČSSD, KDU-ČSL a US-DEU neměl podporu opoziční ODS, podle které se vláda zapojovala do příliš mnoha misí najednou. Křehká většina 101 poslanců v PSP stačila na to, aby návrh prošel.

Ač v následujících letech vládní koalice nesnížila zapojení do zahraničních misí dle představ opoziční ODS, hlasovala téměř celá PSP s výjimkou členů KSČM pro návrhy. V zájmu zachování dobré pověsti v NATO a u USA tak byla zachována nastoupená vývojová cesta.

Po parlamentních volbách 2006 došlo k částečné obměně složení PSP a vlády se v roce 2007 ujala ODS s KDU-ČSL a Stranou zelených. Na schvalování misí se však nic nezměnilo. Výše uvedená citace ministra obrany Jiřího Šedivého, jenž kladl důraz na závazky ČR v mezinárodních organizacích, kontinuitu české bezpečnostní politiky a souhlasné stanovisko Rady bezpečnosti s vedenými misemi, potvrzuje vhodnost aplikace historického institucionalismu na tuto oblast politiky. Tímto způsobem argumentovali všichni vládní poslanci i někteří opoziční z ČSSD.

Od roku 2007 se však v PSP začínaly objevovat kritické hlasy proti některým aspektům misí. Jednou z příčin byla zhoršující se bezpečnostní situace v Afghánistánu, která si

žádala navyšování počtu vojáků, s čímž byl spojen společně se změnou taktiky povstalců i zvyšující se počet spojeneckých obětí.

Dále ve světě narůstala kritika neefektivity působení v Afghánistánu, ke které se přidávali i někteří poslanci z opoziční ČSSD. Dalším zdrojem kritiky byl i objem nasazení dle ČSSD vyrovnávající či přesahující maximální možnosti české armády. Přesto i v roce 2007 hlasovala většina poslanců z ČSSD pro vládní návrhy. Relativně nenápadně tak začala vznikat vývojová větev s rezervovaným přístupem k vládní představě o působení české armády v Afghánistánu.

Tato větev se začala razantněji projevat na jaře roku 2008 při schvalování vyslání jednotky do operace Trvalá svoboda, když kromě výše uvedených námitek poslanci ČSSD kritizovali slabou komunikaci vlády s opozicí a nekonceptnost působení ČR v Afghánistánu, přesto byl návrh i díky hlasům ČSSD schválen. Předseda ČSSD Jiří Paroubek v rámci rozpravy však upozornil, že se jedná dost možná o poslední případ, kdy opozice podpořila takovýto vládní návrh, což by pro vládní koalici opírající se o hlasy tzv. „přeběhlíků“, navíc za situace kdy nehlasují všichni vládní poslanci pro návrh, mohl být významný problém.

Významnou motivací k takovým prohlášením bylo i nesouhlasné stanovisko veřejnosti. Proti účasti v Afghánistánu v roce 2008 bylo 70 % populace a tento názor našel podporu u předsedy opoziční ČSSD Jiřího Paroubka, což dle politologa Petra Justa (2009) charakterizuje tehdejší populistickou českou politickou scénu akcentující krátkodobé politické cíle ve formě znovuzvolení apod.

V Senátu ani jednou za sledované období nedošlo při schvalování vládních návrhů k žádné významnější debatě. Výmluvně o projednávání v Senátu vypovídá tato citace senátora Jiřího Lišky: *„Pane ministře, vážené kolegyně a kolegové, mohli bychom využít této příležitosti a poděkovat našim vojákům za skvělou reprezentaci ČR v zahraničí, kde nasazují v mnoha případech i svůj vlastní život a zároveň jim popřát, aby se vždycky ve zdraví vrátili domů. Pane ministře, byl bych velmi rád, kdybyste toto naše přání a poděkování spolu s paní ministryní Parkanovou našim vojákům v zahraničí vyřídili (2007-12-05, 10. schůze Senátu ČR).“*

Z hlediska historického institucionalismu tak lze v tomto období marginalizovat vliv aktérů, neboť v obou komorách Parlamentu i ve vládě docházelo k významným

personálním obměnám, avšak na charakter české zahraničně-bezpečnostní politiky to nemělo významný vliv, jak prokazuje kontinuální zapojení českých vojsk v Afghánistánu.

8. Rozhodování o účasti pro rok 2009

8.1 Rozložení politických sil v PSP ČR

Složení, resp. rozložení sil v Poslanecké sněmovně bylo oproti jarnímu hlasování o účasti v operaci Trvalá svoboda odlišné. Především 11. prosince, týden před projednáváním návrhu, složil mandát Michal Pohanka, aby dle jeho slov umožnil zlepšení komunikace mezi ODS a ČSSD (Valášková a Vašek, 2008).

Pohanku nahradila Irena Kočí, která se stala členkou poslaneckého klubu ČSSD. Dále došlo k pěti přesunům. V poslaneckém klubu Strany zelených už nefigurovaly Věra Jakubková a Olga Zubová a stejně tak mezi nezařazené přibyli bývalý členové klubu ODS Juraj Raninec a Jan Schwippel. Vládní koalice tak bez nezařazených měla ve sněmovně 96 křesel. S podporou bývalých členů ČSSD Miloše Melčáka, Evžena Snitilého a Petra Wolfa poté 99 hlasů, což k prosazení návrhu na vyslání ozbrojených sil nestačilo, a byla tak potřeba podpora minimálně dvou hlasů, resp. tří při ohledu na neměnný zamítavý postoj Ludvíka Hovorky, buď opozice, nebo bývalých vládních poslanců (2008-12-19, 44. schůze PSP ČR, 103. hlasování).

8.2 Vládní návrh působení v zahraničí

Vláda schválila návrh předložený ministryní obrany Vlastou Parkanovou 1. října 2008. Z početnějších misí obsahoval prodloužení účasti v KFOR o 550 vojáků, ISAF o 645 vojáků, Trvalé svobodě o 100 vojáků a vyslání jednotky do 75 osob na ochranu vzdušného prostoru pobaltských zemí. Dále byly navrhovány čtyři menší mise vždy do 5 osob. Kromě výše uvedených účastí návrh upozorňoval, v případě potřeby, na možné zapojení 229 českých vojáků do společných operací Sil rychlé reakce NATO. Tato možnost se v návrzích objevovala již od roku 2006. Obdobné potenciální nasazení v roce 2009 však ČR přislíbila i v operacích EU, a to dokonce v počtu 1800 mužů. Tak by se teoreticky mohlo stát, že by česká armáda měla v zahraničí až 3500 vojáků (Usnesení Vlády ČR č. 1246).

Oproti předchozímu roku se navrhovalo rozšířit vojenskou složku PRT z 200 osob na 330 a financování projektů kvůli snadnější administrativě přesunout z ministerstva zahraničních věcí na ministerstvo obrany. Náklady byly stanoveny na 864 mil. Kč. Zároveň bylo navrženo vyslání vrtulníkové jednotky o třech kusech a 120 vojáků,

kteří by sloužili ve východní části Afghánistánu, tedy i v provincii Logar. Jejich činnost by měla být financována 311 mil. Kč. Do června 2009 se nadále počítalo s přítomností jednotky v Uruzganu o síle 80 mužů na podporu nizozemského PRT o nákladech 93 mil. Kč (Sněmovní tisk 641/0).

Nově měla být vyslána jednotka 45 osob obsluhující radiolokátor ARTHUR do Kandaháru na jih země (272 mil. Kč). Na kábulském letišti mělo dojít k částečnému omezení přítomnosti v souvislosti se stažením polní nemocnice. Přesto by však na místě zůstávalo až 70 osob (105 mil. Kč). V neposlední řadě se plánovalo prodloužení působení 601. skupiny speciálních sil v operaci Trvalá svoboda o celkovém počtu 100 vojáků a nákladech 360 mil. Kč. Na afghánském území by se tak celkem vyskytovalo až 750 osob (tamtéž).

Vzhledem ke komplikovanějšímu schvalování vyslání vojsk do zahraničí v předcházejícím roce a nejistotě schválení současného návrhu vypracovalo ministerstvo obrany analýzu dopadů případných změn, kterou vláda přijala (Usnesení vlády ČR č. 1513). Tento dokument však zůstal nedostupný.

Že se koncem listopadu vypracovával mírně pozměněný návrh, potvrzují i odpovědi z dotazníkových šetření. Jan Vidím, tehdejší předseda výboru pro obranu a člen ODS, a Jan Hamáček, tehdejší předseda zahraničního výboru a člen ČSSD, údajně dojednali za přítomnosti zástupců ministerstva obrany kompromisní návrh částečně omezující nasazení lidských zdrojů, ale umožňující naplnění slíbených úkolů (dotazník: Jan Vidím).

Výbor pro obranu se však zabýval původním návrhem. Podpořilo ho pouze sedm z 15 členů, a tak bylo přijato doporučení jen menšinové části výboru pro obranu (Výbor pro obranu: Zápis z jednání č. 30).

8.3 Jednání v PSP ČR

V Poslanecké sněmovně nejprve vystoupila ministryně obrany Vlasta Parkanová s odůvodněním návrhu, přičemž argumentovala nutností posilovat bezpečnost kvůli blížícím se afghánským parlamentním a prezidentským volbám. Rozšíření počtu vojáků odůvodňovala kromě nebezpečné situace i počínáním dalších států, které taktéž posilují své jednotky bez ohledu na politickou orientaci vlád. Dalším argumentem, proč by se

předložený návrh měl podpořit, byl jarní summit NATO v Bukurešti, kde čelní představitelé zúčastněných států domlouvali strategii na stabilizaci Afghánistánu, která mimo jiné počítá s navýšením počtu vojáků. V neposlední řadě Parkanová také zmínila, že předkládala strategické dokumenty k působení ČR v zahraničních misích i opozičním poslancům a dostatečně komunikovala pro hledání schůdného kompromisu (2008-12-19, 44. schůze PSP ČR).

Velice kriticky se již tradičně vyjadřovali poslanci KSČM prostřednictvím Miroslava Grebeníčka, Alexandera Černého, Pavla Kováčíka a Václava Exnera napadající legitimitu operací, efektivitu, vysoký počet civilních ztrát i potenciální české vojenské oběti (tamtéž).

Za opoziční ČSSD vystupoval Lubomír Zaorálek či Jiří Paroubek, kteří z formálního pohledu kritizovali nedostatečné prodiskutování vládního návrhu s opozicí. Upozorňovali na svůj velice kritický postoj z jara téhož roku, kdy se schvalovalo nasazení speciální jednotky do operace Trvalá svoboda. Stejně jako v posledních letech odsuzovali snahu řešit problémy v Afghánistánu vojenskou cestu a požadovali odklon k politickým řešením. Žádali též, aby na summitech NATO vládní představitelé tlumočili i opoziční kritické připomínky při domlouvání budoucích působení a strategií. Vědomí, že je ČR členem aliance a že jí z toho plynou mnohé závazky však ani opoziční ČSSD nezpochybovala (2008-12-19, 44. schůze PSP ČR).

Dalším vystupujícím byl Petr Wolf, jenž na jaře téhož roku hlasoval pro vyslání speciální jednotky, a apeloval na všechny členy (i bývalé) klubu ČSSD, kteří taktéž podpořili tento návrh, aby i tento vládní návrh, ačkoliv problematický, podpořili, neboť bez souhlasu by uvrhli vojáky, které do Afghánistánu poslali, do nebezpečí kvůli urychlenému stahování (tamtéž).

V rozpravě vystoupila i Věra Jakubková zastávající názor svůj i názor Olgy Zubové požadující oddělené hlasování po jednotlivých misích, neboť obě poslankyně chtěly hlasovat v souladu s volebním programem Strany zelených a podporovat jen mírové a humanitární operace, což dle jejich názoru nebyl případ operace Trvalá svoboda, proti které hlasovaly už na jaře téhož roku (2008-12-19, 44. schůze PSP ČR).

Na dění ve sněmovně zareagoval i premiér Mirek Topolánek se značně smířlivým projevem, ve kterém mimo jiné nabídl snížení počtu vojáků v misi ISAF přibližně o 150

osob, časové omezení působení jednotky speciálních sil a přislíbil zavedení hlubší diskuse nad revizí počínání v Afghánistánu na půdě NATO. K tomuto návrhu se na závěr přihlásila i ministryně obrany a blížeji ho specifikovala s tím, že varianta s omezeným nasazením není pro poslance nic nového, neboť byla na podzim diskutována (tamtéž).

Jablkem sváru tedy byl stejně jako v předchozím roce Afghánistán. V následném hlasování se oproti zavedené zvyklosti z posledních let nehlasovalo o každé misi zvlášť, ale o všech dohromady. Především Jan Vidím byl zastáncem tohoto postupu. Ostře proti tomuto systému vystupovali komunističtí poslanci, část sociálních demokratů i zelených. Ostatním poslancům byla forma hlasování více méně lhostejná (rozhovor s Davidem Rožánkem). Proč tedy došlo k náhlé změně? Lze se domnívat, že vládní koalice se snažila získat dostatečný počet hlasů pro návrh tímto nepřímým nátlakem, kdy by zamítnutí vedlo nejen k neprodloužení mandátu vojáků v Afghánistánu, ale také v Kosovu, Iráku i v jiných zemích, což by vedlo k značným logistickým problémům při stahování jednotek a nesplnění již slíbených aliančních závazků. Tak argumentovali i členové vládní koalice (2008-12-19, 44. schůze PSP ČR).

Proti tvrzení o přítomnosti českých vojáků v zahraničí bez mandátu od 1. ledna následujícího roku a složitým logistickým manévřům při stahování vystoupila např. Věra Jakubková, která upozornila, že vláda má pravomoc poskytnout armádě v zahraničí mandát na dobu 60 dnů bez dotazování se Parlamentu ČR (2008-12-19, 44. schůze PSP ČR).

8.4 Výsledek hlasování a reakce

Poslanecká sněmovna nakonec návrh neschválila. Mise podpořilo pouze 99 poslanců, proti hlasovalo 75 a zdrželo se 18 poslanců. Pro návrh hlasovali všichni poslanci ODS, KDU-ČSL kromě Ludvíka Hovorky, který se zdržel hlasování, a klub Strany zelených již bez Věry Jakubkové a Olgy Zubové. Z nezařazených poslanců návrh podpořili bývalí členové klubu ČSSD (Miloš Melčák, Evžen Snítily, Petr Wolf) a ODS (Juraj Raninec a Jan Schwippel). Hlasování se zdržely již zmíněné Věra Jakubková a Olga Zubová. Všichni poslanci za KSČM hlasovali proti (2008-12-19, 44. schůze PSP ČR, 103. hlasování).

Členové poslaneckého klubu ČSSD měli od vedení strany nakázáno hlasovat v souladu s názorem ČSSD, který odmítal předložený návrh podpořit, jestliže nebudou omezeny regulační poplatky u lékařů (dotazník: Jan Vidím, Jan Hamáček, rozhovor s Antonínem Sedřou, Davidem Rožánkem). Ty sice v Poslanecké sněmovně zrušeny byly, ale až po hlasování o misích, a tak nikdo z ČSSD návrh nepodpořil. Hlasování se zdrželo 15 členů ČSSD a proti bylo 51 (2008-12-19, 47. schůze PSP ČR, 16. hlasování).

Odmítnutí návrhu ze strany ČSSD se dalo očekávat i dle Lidových novin, které přinesly zprávu o návštěvě velvyslanců USA, Velké Británie, Nizozemska a Polska u Jiřího Paroubka pár dní před jednáním. Dle nejmenovaného diplomatického zdroje byl Jiří Paroubek na schůzce *„arogantní a vzteklý, hovořil o zkorumpované vládě a odmítl podpořit cokoli, dokud nebude dohoda o poplatcích* (Šulc a Kolář, 2008).“

Vzhledem k výsledku hlasování přijala vláda ještě týž den usnesení o vyslání ozbrojených sil na 60 dnů počínaje Novým rokem, což jí umožňuje Ústava ČR. Tímto rozhodnutím prodloužila probíhající mise a spíše než že by poskytla více času na stažení českých vojsk, získala čas na přípravu a schválení návrhu pro standardní délku jednoho roku (Usnesení Vlády ČR č. 1631).

Reakce z vojenských kruhů na neschválení plánu misí hovořily o vážnosti situace, vyslání špatného signálu zahraničním spojencům a nesplnění slíbených závazků (Elišášová, 2008; Šulc a Kolář, 2008).

Politické reakce byly značně emotivnější až přehnané, když např. Ivan Langer hovořil o možných ztrátách na životech při okamžitém stahování vojáků z Afghánistánu, za což by nesla odpovědnost ČSSD, resp. Jiří Paroubek – *„vrah těchto vojáků* (Danda a Janiš, 2008).“

8.5 Jednání v Senátu

Vzhledem k výsledku hlasování v Poslanecké sněmovně bylo zcela lhostejné, jak hlasoval Senát. Jednání však probíhalo už před odmítnutím návrhu v PSP.

O návrhu rozhodoval již nově složený Senát po pravidelných podzimních volbách. Nejsilnější stranou zůstávala ODS s 35 senátory, dále následovala ČSSD s 29 senátory, KDU-ČSL se sedmi, KSČM se třemi a Strana zelených s jedním senátorem, který

společně s dalšími pěti senátory s jinou politickou příslušností utvořili Klub otevřené demokracie (Výsledky voleb).

Oproti předchozím rokům byla rozprava v Senátu kritičtější, když Vladimír Dryml za ČSSD vyjadřoval pochyby především nad nákupem techniky pro jednotky v Afghánistánu a Ivo Bárek za Stranu zelených upozorňoval především na organizační a ekonomické souvislosti s vysláním armády do zahraničí. Přesto většina vystupujících podporovala návrh včetně kladného stanoviska výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost (2008-12-11, 2. schůze Senátu ČR).

Vládní návrh byl schválen, když ho podpořilo 49 senátorů, proti hlasovalo 6 a 16 senátorů se hlasování zdrželo. Lze tak hovořit o „rekordně nízké“ podpoře armádních misí od počátku působení v Afghánistánu (2008-12-11, 2. schůze, 44. hlasování).

Na rozdíl od předchozích let došlo k částečné polarizaci při hlasování, neboť návrh podpořili všichni senátoři ODS, KDU-ČSL a Klubu otevřené demokracie, zatímco z ČSSD hlasovali pro návrh pouze tři senátoři Ivo Bárek, Miloš Janeček, Jiří Dienstbier. Čtyři senátoři z ČSSD hlasovali proti a 16 se hlasování zdrželo. Přítomní senátoři za KSČM hlasovali proti (tamtéž).

8.6 Pozměněný návrh

Vláda hned na začátku roku 2009 začala jednat o novém návrhu na vyslání sil do zahraničí. O významu projednávaného tématu vypovídá i účast prezidenta Václava Klause, dále předsedy výboru pro obranu PSP Jana Vidíma a předsedy senátního výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost Jiřího Dienstbiera. Výsledkem jednání bylo schválení návrhu, který se oproti předchozímu lišil pouze ve snížení počtu nasazených osob v misi ISAF z 645 na 480 a v ukončení mise v Iráku, jež se dotýkala pouze čtyř nasazených vojáků (Záznam z 3. schůze Vlády ČR ...).

Podrobnější pohled na personální omezení mise ISAF odhaluje snížení počtu osob ve vojenské složce PRT v Logaru z 330 na 275, což mělo přinést finanční úsporu 64 mil. Kč, čímž by výdaje na tento kontingent činily 800 mil. Kč. Redukce nasazení se promítla i do vrtulníkové jednotky, kde počet vrtulníků byl zachován, ale obslužný personál byl snížen ze 120 mužů na 110. Náklady tak poklesly z 311 na 295 mil. Kč. Další omezení se dotklo jednotky obsluhující radiolokátor ARTHUR z 45 na 40 vojáků,

což vedlo k úspoře 10 mil. Kč na celkové náklady 262 mil. Kč. Na kábulském letišti mělo dojít k redukcí ze 70 vojáků na 55. Toto omezení se však nedotklo nákladů, neboť předběžná kalkulace se dokonce nepatrně navýšila, po zaokrouhlení zůstávala na 105 mil. Kč. Pouze dvou jednotek se personální změny nedotkly, a to kontingentu na ochranu nizozemského PRT, jehož rozpočet byl však snížen z 93 na 70 mil. Kč, a 601. skupiny speciálních sil, které se nedotkly ani finanční změny. Zcela z návrhu vypadla jednotka SOG s plánovaným rozpočtem 123 mil. Kč (Sněmovní tisk 709/0).

8.7 Jednání v PSP

Na jednání v Poslanecké sněmovně nejprve vystoupili ministryně obrany a ministr zahraničních věcí, kteří přiblížili předložený návrh a argumentovali, proč by měl být podpořen. Hlavními důvody byly: blížící se volby v Afghánistánu a potřeba vylepšit bezpečnostní situaci, odpovědnost vůči partnerům v NATO, kterým přislíbili účast projednávaných jednotek, snaha o dlouhodobý socioekonomický rozvoj Afghánistánu, jež přinese zlepšení bezpečnostní situace v Evropě (2009-02-04, 48. schůze PSP ČR).

Komunisty tentokrát zastupoval pouze Miroslav Grebeníček kritizující civilní oběti v Afghánistánu, snahu zalíbit se USA účastí v operaci Trvalá svoboda nebo rozpínavou politiku USA (2009-02-04, 48. schůze PSP ČR).

Za ČSSD vystoupil Lubomír Zaorálek kritizující především neefektivitu vojenských misí v Afghánistánu, zhoršující se bezpečnostní prostředí, rozšiřování pěstování a distribuce opia, pokusy o zavedení centrální vlády v Afghánistánu, jež nemá žádnou tradici. Obdobně zpochybňoval možnost tamní povstalce porazit, neboť: *„Paštunové s těmito vojáky budou bojovat svůj boj dalších 150 let, tak jak ho bojovali dosud 150 let. Na tom se nic nezmění* (2009-02-04, 48. schůze PSP ČR).“

Dalším vystupujícím za ČSSD byl Antonín Sed'a, který potvrdil podporu ČSSD všem misím kromě Afghánistánu. Především zmínil nejednotnost přístupů k řešení problémů v Afghánistánu a absenci průřezově podporované strategie. Podobné strategické dokumenty chybějí i v ČR, z čehož částečně pramení problémy při schvalování jednotlivých misích. Dále uvedl pořadí České republiky v žebříčku nasazeného počtu vojáků v zahraničí k počtu obyvatel, kde byla ČR začátkem roku 2009 v misi ISAF na 9. místě, v misi KFOR na 5. místě a v obou misích dohromady na 4. místě za Kanadou,

Dánskem a Velkou Británií. V neposlední řadě požadoval větší koncentraci vojáků do prioritních oblastí, jakou byl Logar (2009-02-04, 48. schůze PSP ČR).

Věra Jakubková vystoupila se stanoviskem i za Olgu Zubovou, které hlasovaly proti původnímu návrhu. Zopakovala požadavky, na kterých se od prosince nic nezměnilo, tedy hlasovat o každé misi zvlášť a předkládat jednou měsíčně Poslanecké sněmovně zprávu o stahování kontingentu z operace Trvalá svoboda. V případě splnění těchto požadavků by poslankyně návrh podpořily (2009-02-04, 48. schůze PSP ČR).

S velice rozsáhlým příspěvkem vystoupil i Jiří Paroubek, opíraje se o odborné články českých akademiků i o vystoupení dalších členů ČSSD, zdůrazňoval obtížnost porazit Tálibán vojensky a upozorňoval na jeho vzrůstající vliv i sílící ofenzivu. Dalším zmiňovaným problémem bylo odlišné kulturní prostředí a nutnost aktivního zapojení v civilní sféře s důrazem na decentralizovaný systém v kooperaci s lokálními organizacemi Tálibánu, jak doporučoval Zbigniew Brzezinski (2009-02-04, 48. schůze PSP ČR: Paroubek).

Před samotným hlasováním si vyžádala ČSSD přestávku na jednání a vyjasnění si situace s ODS, neboť vládní koalice nebyla v plném počtu, a tak nemohla sama předložený návrh prosadit (2009-02-04, 48. schůze PSP ČR).

Na samotný závěr rozpravy ministryně obrany Parkanová zpochybnila zdroje informací Jiřího Paroubka, jejichž autoři neměli osobní zkušenost se situací v Afghánistánu a pouze zkompilevaly veřejně dostupné informace. Mimo jiné se ohradila proti absenci strategie působení v Afghánistánu, neboť se jí řídí NATO a jako taková je směrodatná pro Českou republiku. O vlastní strategii ČR se nezmínila (2009-02-04, 48. schůze PSP ČR).

Před samotným hlasováním se nejprve muselo rozhodnout, zdali se bude hlasovat, jak navrhovala Věra Jakubková, tedy po jednotlivých misích. Tento návrh podpořilo 13 poslanců, proti bylo 36, zbytek včetně Věry Jakubkové se zdržel, tudíž se hlasovalo o všech misích najednou (2009-02-04, 48. schůze PSP ČR, 113. hlasování).

Předložený návrh nakonec podpořilo 105 poslanců, proti bylo 66 a hlasování se zdrželo 14 poslanců. Návrh podpořili všichni přítomní poslanci vládní koalice ODS, KDU-ČSL (včetně Ludvíka Hovorky) a Strany zelených, tedy 96 poslanců, a dále všech sedm nezařazených: Věra Jakubková, Miloš Melčák, Juraj Raninec, Jan Schwippel, Evžen

Snítily, Petr Wolf a Olga Zubová. Návrh dále podpořili čtyři poslanci ČSSD: Jan Hamáček, Zdeněk Jičínský, Antonín Sed'a a Miroslav Svoboda. Proti návrhu hlasovali všichni komunističtí poslanci a 41 sociálních demokratů. Zbylých 14 poslanců za ČSSD se zdrželo hlasování (2009-02-04, 48. schůze PSP ČR, 114. hlasování).

Závěr jednání v Poslanecké sněmovně obstaralo doplňující hlasování o informování o stahování vojáků z operace Trvalá svoboda, které bylo bez komplikací drtivou většinou schváleno (2009-02-04, 48. schůze PSP ČR, 115. hlasování).

8.8 Jednání v Senátu

Senát se zabýval vládním návrhem pár dní před jednáním v Poslanecké sněmovně. Výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost se usnesl na doporučujícím stanovisku a po „bleskové“ rozpravě¹⁶ byl návrh schválen, když ho podpořilo 49 senátorů, proti bylo 7 a zdrželo se 15 senátorů (2009-01-28, 4. schůze Senátu, 13. hlasování).

Návrh podpořili všichni přítomní senátoři za ODS, KDU-ČSL a z Klubu otevřené demokracie. Proti hlasovali všichni tři členové KSČM a čtyři členové ČSSD. Zbylí sociální demokraté se hlasování zdrželi (tamtéž).

8.9 Reálné nasazení v roce 2009

Česká republika se tak na mezinárodních misích v Afghánistánu podílela celkem čtyřmi kontingenty a jednotkou speciálních sil. První kontingent byl nasazen v Logaru v rámci tamějšího PRT, ve kterém působilo 275 vojáků a dle informační zprávy pro PSP 10 (Sněmovní tisk 13/0), resp. dle internetových stránek ministerstva obrany 14 civilních odborníků (Účast AČR v zahraničních operacích ...). Celkové náklady na PRT v Logaru dosáhly 1839 mil. Kč, přičemž plánovaný rozpočet byl 896 mil. Kč. K navýšení došlo především kvůli pořizování nové techniky, mezi které patří nákup 15 bojových vozidel (DINGO a IVECO) za 551 mil. Kč, elektronické a spojovací prostředky za 277 mil. Kč, 24 nákladních vozů tatra za 166 mil. Kč a další technika v ceně 225 mil. Kč. Celkem tedy bylo nakoupeno vybavení za 1219 mil. Kč. Nejvýznamnější část zbylého rozpočtu, 339 mil. Kč, šla na platy vojáků, za 113 mil. Kč

¹⁶ Viz zápis z jednání ze 4. schůze Senátu ČR z 28. ledna 2009 dostupného na: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasovani?action=steno&O=7&IS=4045&D=28.01.2009#b9194>

byly nakoupeny potraviny, oděv, léky apod., za 30 mil. Kč byly nakoupeny služby a za 112 mil. Kč byla pořizována oprava a údržba majetku (*Závěrečný účet státního rozpočtu za rok 2009 ...*).

Druhý kontingent byl nasazen v Uruzganu pro ochranu nizozemského PRT v celkovém počtu 63 osob, který ukončil své působení koncem března a během dubna byl stažen do ČR. Náklady na tento kontingent činily 53 mil. Kč oproti plánovaným 67 mil. Kč, když na platy bylo vydáno 25 mil. Kč (tamtéž).

Třetím kontingentem byla vrtulníková jednotka, která zahájila činnost v říjnu 2009 a plného stavu dosáhla až v lednu 2010. V roce 2009 tak v rámci této jednotky působilo maximálně 77 osob. Náklady na tuto misi činily 86 mil. Kč oproti plánovaným 229 mil. Kč, když na platy bylo vydáno 11 mil. Kč, na nákup náhradních dílů 20 mil. Kč, na dopravné 25 mil. Kč a na opravy 30 mil. Kč (tamtéž).

Poslední kontingent v rámci mise ISAF tvořily jednotky na kábulském letišti v celkovém počtu 70 osob. Skládala se z lehké chemické jednotky, podpůrného týmu pro logistiku, meteorologické a výcvikové skupiny, vojenské policie a ze zdravotníků. Náklady na tuto jednotku činily 133 mil. Kč, zatímco plánováno bylo 69 mil. Kč (tamtéž).

Poslední činnou jednotkou na území Afghánistánu v roce 2009 byla 601. skupina speciálních sil v rámci operace Trvalá svoboda čítající 100 osob. Náklady na tuto jednotku činily 211 mil. Kč oproti plánovaným 266 mil. Kč, přičemž na platy bylo vydáno 156 mil. Kč, ostatní výdaje byly použity na nákup materiálu, služeb apod. (tamtéž).

Oproti plánovanému vyslání nakonec nebyla nasazena jednotka obsluhující radiolokátor ARTHUR, na kterou byly kalkulovány výdaje ve výši 206 mil. Kč (tamtéž). Oslovení respondenti se pozastavovali nad snahou nasadit radiolokátor, neboť se od počátečních úvah vědělo, že není zcela kompatibilní se systémy NATO a spojenci o něj nejevili příliš velký zájem. Přesto se tato položka dostala i do upravovaného druhého vládního návrhu (rozhovor s Davidem Rožánkem, Milošem Balabánem, Antonínem Sed'ou).

Celkové nasazení v Afghánistánu tak nepřesáhlo 480 osob v rámci mise ISAF a 100 osob v rámci operace Trvalá svoboda, když celkové náklady činily 2368 mil. Kč, což

odpovídalo 80 % všech výdajů na zahraniční mise (*Závěrečný účet státního rozpočtu za rok 2009 ...*).

Celkové náklady na mise Afghánistánu ve srovnání s celkovými výdaji na zahraniční mise společně s počty nasazených vojáků udává následující tabulka.

Tabulka č. 4: Vztah afghánského působení a všech zahraničních misí v daných letech

rok	náklady na Afghánistán (mil. Kč)	náklady na zahr. mise celkem (mil. Kč)	počet vojáků v Afghánistánu	počet vojáků v zahraničí
2004	130	1120	130	700
2005	113	1246	60	800
2006	227	1357	270	900
2007	512	1348	295	970
2008	1808	2448	515	1000
2009	2368	2948	580	1000

Zdroj: Sněmovní tisky 13/0, 249/0, 541/0, 879/0, 978/0, 1292/0

8.10 Vládní veřejněpolitické dokumenty a Afghánistán

Základním dokumentem ovlivňujícím zahraničně-bezpečnostní politiku ČR byla v roce 2008 Bezpečnostní strategie České republiky schválená už v roce 2003 za vlády Vladimíra Špidly. Reagovala mimo jiné na proměnu bezpečnostního prostředí v důsledku teroristických útoků. Hlásí se k principům NATO o nedělitelnosti obrany severoatlantického prostoru, zároveň stanovuje přednost mírovým a diplomatickým řešením konfliktů před užitím vojenské síly (Bezpečnostní strategie ČR, 2003).

Strategie vyděluje dle hierarchické posloupnosti tři typy národních zájmů: životní, strategické a další významné zájmy. Mezi strategické zájmy je řazeno potírání mezinárodního terorismu, pevné vazby v rámci NATO, ale také bezpečnost a stabilita, především však v euroatlantickém prostoru. Účast v zahraničních operacích je možná, pokud selžou diplomatické a jiné mírové způsoby, přičemž se ČR bude účastnit takových misí, které jsou v souladu se strategickými zájmy (tamtéž).

V Bezpečnostní strategii je tak možné najít oporu pro působení v misi ISAF – zajišťování bezpečnosti euroatlantického prostoru, posilování vazeb v NATO, potírání

terorismu, stejně jako rozpory – upřednostňování humanitární a rozvojové pomoci nebo posilování vnitřní bezpečnosti.¹⁷

Dalším značně obecným dokumentem dotýkajícím se účasti ČR v Afghánistánu bylo Programové prohlášení vlády Mirka Topolánka z roku 2007, ve kterém je mimo jiné uvedeno, že: „*Vláda provede nezbytnou aktualizaci strategických dokumentů obrany a bezpečnosti, a to s ohledem na dlouhodobý výhled vývoje mezinárodního prostředí s důrazem na zájmy České republiky. V rámci možností a na základě vyhodnocení zájmů České republiky bude vláda podporovat vojenské i civilní zapojování do mírových, stabilizačních i jiných misí...* (Programové prohlášení vlády, 2007).“

V letech 2007 a 2008 tak vznikly různé dokumenty především v gesci ministerstva obrany: Plán obrany ČR, Transformace resortu Ministerstva obrany ČR, Dlouhodobá vize resortu Ministerstva obrany, Principy obrany ČR 2030 nebo Vojenská strategie. Všechny tyto dokumenty se více či méně věnují i účasti českých vojsk v zahraničních operacích, vždy však případné působení podmiňují zájmy České republiky.

Tyto zájmy bývají definované mimo jiné v koncepcích zahraniční politiky. Na koncepci vypracovanou pod premiérem Špidlou pro období 2003 až 2006 však žádná další určující zahraniční priority nenavázala. Zahraničně-politické směřování se tak kolem roku 2008 neřídilo žádným podrobnějším dokumentem, než bylo programové prohlášení vlády nebo bezpečnostní strategie z roku 2003. Navíc ani na ministerstvu obrany nevznikl žádný podrobnější dokument věnující se zapojení českých vojsk do zahraničních misí.

Na absenci strategických cílů upozorňuje i Petr Mooz, který tvrdí, že v 90. letech byl hlavním cílem české armády a jejího civilního velení vstup do NATO a rezignovalo se na veškeré jiné cíle, jakoby se armáda nemohla profilovat podle vlastních národních zájmů, ale jen podle zájmu mezinárodní organizace. Po vstupu do NATO se situace příliš nezměnila a hlavním cílem české armády bylo být plnohodnotným členem NATO a dobrým spojencem (Mooz, 2004: 60-70).

¹⁷ Dle Národního akčního plánu boje proti terorismu vydaného Odborem bezpečnostní politiky ministerstva vnitra zvyšuje aktivní česká účast v protiteroristických operacích a v misi ISAF riziko teroristického útoku vedeného proti ČR (Národní akční plán boje proti terorismu: aktualizované znění pro léta 2007 – 2009).

Přes absenci aktuální zahraničněpolitické koncepce se Vlastimil Havlík (2010: 612) domnívá, že česká zahraniční politika je jasně definovaná, kontinuální a panuje všeobecná shoda na jejím základním směřování.

To však nelze říct o politice bezpečnostní a obranné, kterou Zdeněk Kříž (2010: 350) označuje za chaotickou bez hlubších základů doplácující na špatné politické i vojenské vedení a do jisté míry se tak názorově ztotožňuje s Petrem Moozem.

8.11 Shrnutí

Situace z jara 2008, kdy se schvalovala účast v operaci Trvalá svoboda, vygradovala do prosincového jednání v PSP, na kterém nebyl schválen vládní návrh působení armády v zahraničí. Vyvrcholila tak vývojová cesta odporu proti vládní politice nasazování vojsk v zahraničí.

Neschválení bylo způsobeno především nejednotností slabé vládní koalice, která se navíc opírala o hlasy „přeběhlíků.“ Kontinuální odmítavé stanovisko některých vládních poslanců vůči operaci Trvalá svoboda se v tomto návrhu promítlo jako klíčové. Pro návrh nehlasoval žádný poslanec z ČSSD dle nařízení Jiřího Paroubka, který podmiňoval souhlas s ústupky v jiných politických tématech.

Na krátkou dobu tak byla přetržena vývojová cesta české zahraničně-bezpečnostní politiky, což když odhlédneme od samotného hlasování v PSP, bylo způsobeno nedostatečnou komunikací mezi vládou a opozicí. To se promítlo nejen neschválením návrhu, ale také absencí jakýchkoliv závazných strategických dokumentů určujících českou pozici a zájmy v mezinárodních vojenských operacích. Slabou komunikaci v oblasti bezpečnostní politiky zmiňuje jako jeden z palčivých problémů v tomto oboru i Jaroslav Vítek (2004: 148), nekoncepčnost a absenci národních zájmů zase Petr Mooz (2004: 60-70). Na nedostatečnou komunikaci poukazuje i snaha zapojit nekompatibilní radiolokátor ARTHUR se systémy NATO.

Vzhledem k zájmu dostat slibů deklarovaných na půdě NATO a daných USA vláda předložila upravený návrh PSP o dva měsíce později. Tentokrát byl už návrh schválen, když omezoval počet nasazených vojáků v Afghánistánu, jak si přála opoziční ČSSD.

Pro návrh však hlasovali i Ludvík Hovorka, Olga Zubová a Věra Jakubková, hlasující v posledním roce vždy proti návrhům. Zvláště u Olgy Zubové a Věry Jakubkové není

jejich stanovisko konzistentní, neboť tvrdily, že nepodpoří operaci Trvalá svoboda, která však i v přepracovaném návrhu byla zachována. Pro návrh hlasovala také menšina poslanců z ČSSD, jejichž hlasy už ale pro schválení návrhu nebyly potřeba.

V Senátu stejně jako v předchozích letech byly všechny návrhy bez větších diskusí i problémů schváleny.

Obě komory Parlamentu tak nakonec potvrdily dlouholetou vývojovou tendenci účasti českých vojáků v Afghánistánu. Nad argumenty o neefektivitě a špatném zaměření mise ISAF v Afghánistánu, o nedostatečných kapacitách české armády pro účast v takových operacích tak převážily argumenty zdůrazňující pevnou vazbu na NATO, kontinuitu české zahraničně-bezpečnostní politiky (ačkoliv se neopírala o žádné aktualizované dokumenty) a snahu zajistit bezpečné prostředí v ČR v místě zrodu potenciálních hrozeb. Tento poslední argument lze považovat za dvojsečný, neboť jak bylo výše citováno z Národního akčního plánu proti terorismu, přítomnost českých vojsk významně zvyšuje riziko spáchání teroristického útoku na ČR.

V rozhodování o zahraničně-bezpečnostní politice tak byly prosazeny argumenty odpovídající tezí historického institucionalismu o vlivu událostí a rozhodnutí z minulosti.

9. Politické strany a zahraniční mise

Následující kapitola přibližuje, jakým způsobem byla řešena problematika účasti v zahraničních vojenských misích na úrovni politických stran. Zdrojem těchto informací jsou především nejaktuálnější programové dokumenty z oblasti zahraniční a bezpečnostní politiky a volební programy s posledních voleb do Poslanecké sněmovny, tedy z roku 2006.

9.1 ODS

Základním programovým dokumentem v oblasti obrany byla publikace *Moderní vojsko pro 21. století* vydaná v roce 2003 pod tehdejším stínovým ministrem obrany Petrem Nečasem, která se věnovala komplexně celé podobě obranné politiky. Mezi základní principy, kterými by se měla obranná politika řídit, patřilo věrohodné plnění spojeneckých závazků v rámci NATO, především obrana aliančního teritoria. Dalším principem byla účast na mezinárodních mírových, humanitárních a záchranných operacích v souladu s českými národními zájmy a mezinárodními závazky. Posledním principem vztahujícím se k zahraničním misím byla i schopnost podílet se na operacích proti terorismu. Konkrétněji se publikace vyjadřovala k počtu vojáků nasazených do jakýchkoliv operací mimo článek 5 Severoatlantické smlouvy, který neměl přesáhnout 1000 osob (Nečas, 2003: 18-19).

Obdobný dokument byl vytvořen i pro zahraniční politiku, a to v roce 2004 s názvem *Realismus místo iluzí*. Národní zájmy definuje pouze obecně s důrazem na stabilitu, demokratické uspořádání, bezpečnost, nezávislost státu apod. Jako jedno z nejvýraznějších ohrožení vidí terorismus. Mezi základní principy zahraniční politiky řadí realismus oproštěný od „mesiášství“, politické ambice musí odpovídat geografickému, geopolitickému i demografickému postavení, což však neznamená rezignovat na v případě potřeby ofenzivní jednání. Dokument zcela explicitně určuje orientaci České republiky na USA: *„Jako spojenci USA v NATO budeme v případě potřeby připraveni politicky i jinak podporovat taková opatření, která povedou k eliminaci možných ohrožení ve světě* (Zahradil, 2004: 12).“

Aktuálnějším dokumentem byl volební program pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006 s názvem *Společně pro lepší život*, ve kterém jsou uvedeny i kapitoly věnující se obranné a zahraniční politice. V obou případech však jde pouze o výtah tezí

z předchozích podrobnějších textů. Kapitola o bezpečnosti působením ČR za hranicemi nezabývá (*Společně pro lepší život*). Ve stručnějších předvolebních dokumentech se však problematika zahraničně-bezpečnostní politiky vůbec neprobírala.¹⁸

9.2 KDU-ČSL

Jediným dostupným dokumentem strany KDU-ČSL byl volební program pro parlamentní volby v roce 2006, ve kterém je mimo jiné uvedeno, že ČR by se měla aktivně podílet na mezinárodních operacích NATO „s uplatněním nejlepších nebojových a elitních jednotek – vojenská nemocnice, chemici atd. (Volební program KDU-ČSL).“ Tento výrok působí nesrozumitelně, neboť zde není jasně specifikováno, co se myslí elitními jednotkami. Jsou však uváděny v kontextu nebojových jednotek, takže by tím neměly být myšleny skupiny speciálních jednotek nasazovaných v operaci Trvalá svoboda. V tom případě by KDU-ČSL s výjimkou Ludvíka Hovorky svoji reálnou politikou odporovala volebnímu programu.

Dále se ve volebním programu uvádí potřeba plnění spojeneckých závazků a odhodlanost podílet se na mírových operacích mezinárodních uskupení dle priorit zahraniční a bezpečnostní politiky. V cílech zahraniční politiky jsou vyzdvihovány především mírové způsoby řešení konfliktů, preferování dialogu mezi národy a podpora křesťanských hodnot (tamtéž).

9.3 Strana zelených

Hlavním programovým dokumentem v oblasti zahraničně-bezpečnostní politiky byl volební program pro parlamentní volby v roce 2006. Toto téma je zařazeno až na samotný závěr podrobného volebního programu pod titulem Život v jednom světě. Explicitně se v této kapitole uvádí, že čelit hrozbám válkami či kulturními střety je špatné. Vůči násilnému řešení konfliktů upřednostňují rozvojovou pomoc. Podporují tedy koncept rozšířené bezpečnosti a emancipaci evropské bezpečnostní politiky z područí USA, jejichž boj proti terorismu označují jako sporný (*Kvalita života*).

Z tohoto výtahu z volebního programu vyplývá rozkol mezi realizovanou politikou ve vládní koalici a deklarovanými záměry, což potvrzuje i zpráva Jiřího Čáslavky (2008)

¹⁸ Srovnej např. se Smlouvou s občany České republiky: <http://www.ods.cz/politicky-program/spolecne-pro-lepsi-zivot>

ze zahraniční sekce Strany zelených, který přiznává slabý vliv na partnery ve vládní koalici v zahraničně-bezpečnostních otázkách, a tak i neplnění stranických priorit.

9.4 ČSSD

Hlavním dokumentem definujícím politiku ČSSD byl Základní (dlouhodobý) program ČSSD přijatý v roce 2005, který byl nahrazen novým dokumentem až v půlce roku 2009, a tak není tento nový program do analýzy zahrnut. Základní program z roku 2005 preferoval předcházení krizových situací ve světě a roli OSN, nicméně nevylučoval ani účast na vojenských operacích v zahraničí. Větší prostor je však věnován Evropské unii (*Základní program ČSSD*).

Dalším dokumentem dotýkajícím se české zahraničně-bezpečnostní politiky byl volební program z roku 2006, ve kterém byl jeden z cílů definován jako upevňování spojeneckých vztahů v NATO s důrazem na zachování a rozšíření schopnosti čelit mimo jiné terorismu. Armáda ČR by se však měla zapojovat především v operacích na udržení či obnovu míru v souladu s Chartou OSN. V oblasti zahraniční politiky jsou vymezeny priority v posilování role OSN, NATO není zmiňováno. Z bilaterálních vztahů je upřednostňována vazba na sousední země a až poté jsou uvedeny členské země EU a NATO (*Jistoty a prosperita ...*).

Žádný další dokument věnující se zahraničně-bezpečnostní politice ČSSD nezveřejnila. Na začátku roku 2009 vypracoval tehdejší stínový ministr obrany Petr Hulinský studii věnující se možnostem řešení problémů v Afghánistánu v kontextu zapojení NATO, vycházející z českých odborných statí a názorů britských expertů. Žádný jasný závěr, zdali má Česká republika pokračovat v misích v Afghánistánu, nebo ne však nebyl uveden (Hulinský, 2009).

9.5 KSČM

Názory KSČM jsou dlouhodobě konzistentní, což odráží nejen citované či parafrázované výstupy poslanců ve sněmovně, ale i volební program pro parlamentní volby v roce 2006. Jedním z hlavních bodů je vystoupení ze Severoatlantické aliance, vojenský podíl pouze na humanitárních a záchranných misích schválených Radou bezpečnosti OSN v souladu s Chartou OSN, což s sebou nese stažení vojsk z Afghánistánu (*Volební program KSČM ...*).

9.6 Shrnutí

Kromě KSČM se žádná z politických stran ve svých programových dokumentech nevyjadřovala přímo k situaci v Afghánistánu. Cíle byly deklarovány pouze v obecné rovině, přičemž ve většině případů neexistovaly žádné novější strategie reagující na aktuální vývoj v zahraničně-bezpečnostním prostředí. Výjimku tvoří pouze vnitřní dokument ČSSD věnující se přímo misi v Afghánistánu.

Na základě rozboru programových dokumentů je zřejmé, že vůdčí silou vládnoucí koalice byla ODS, která dokázala prosadit své priority, a to především spojenectví s USA, zatímco koaliční partneři přinejmenším nenaplňovali všechny své priority, pokud je přímo neporušovaly.

10. Rozhodování o misích a historický institucionalismus

Předchozí kapitoly rozebíraly různé aspekty ovlivňující rozhodování o vyslání vojsk do zahraničí. V této kapitole se je pokusíme setřídít podle kritérií historického institucionalismu, podle něžž se na rozhodování podílí aktéři, kontext a pravidla.

10.1 Aktéři

Vliv aktérů lze obecně hodnotit jako spíše nízký, neboť docházelo k velkým obměnám jak ve vládě, tak v Parlamentu, přičemž kontinuita politiky se příliš nezměnila. Při pozdějším vyhocení situace lze spatřovat větší význam aktérů především v osobě předsedy ČSSD Jiřího Paroubka, na základě jehož rozhodnutí nesměli v prosinci 2008 poslanci z ČSSD hlasovat pro návrh.

Při sledování argumentace jednotlivých skupin politiků lze vyzorovat dvě odlišné skupiny podle dělení na kalkulační a kulturní historický institucionalismus. Zatímco vládní poslanci většinou argumentovali ve smyslu kulturní větve, tedy instituce nejen že byly limitujícím prvkem, ale do jisté míry ovlivňovaly i myšlení, kdy ústředním argumentem bylo kvalitní spojení v rámci NATO, kterého by se bez navyšování účasti v afghánských misích nemohlo docílit. Proti tomu stáli především poslanci ČSSD, jež je možné zařadit spíše do větve kalkulační, neboť instituce tvořily jen jakýsi rámec jejich rozhodování. Nezpochybňovali vazbu ČR na NATO a význam spojení, ovšem nepovažovali za nezbytné účastnit se v Afghánistánu v takovém rozsahu a takovým způsobem jako vládní koalice.

10.2 Kontext

Naopak kontext lze označit za velice podstatnou proměnnou ovlivňující rozhodování. Především pozice NATO byla zcela stěžejní, neboť na ni se odvolávali poslanci téměř vždy. Požadavky NATO a USA nacházely v České republice vždy kladnou odezvu, a tak se zvyšováním počtu spojeneckých vojáků v Afghánistánu docházelo i ke zvyšování účasti českých vojáků.

Zvláště v druhém volebním období zesílila orientace směrem k USA, což bylo způsobeno především inklinováním vládní ODS k této velmoci, což se projevilo i při snaze umístit na území ČR americký protiraketový radar. Patrně i z toho důvodu ODS

tak silně podporovala misi ISAF a operaci Trvalá svoboda a dokázala k podpoře přesvědčit i KDU-ČSL a Stranu zelených, ačkoliv tyto strany, zvláště Strana zelených, tak výrazným způsobem k USA netáhly.

Další velice významnou okolností rozhodování je dlouhodobá aktivní role České republiky v mezinárodních vojenských misích, kterých se účastní od jejího samotného vzniku. Mezi nejvýznamnější oblasti patřil Balkánský poloostrov, Irák a právě Afghánistán. Dlouholeté působení v Afghánistánu pak ovlivňovalo i setrvání vojsk na jeho území, neboť náhlé stáhnutí by znamenalo připustit špatná rozhodnutí v minulosti, na kterých se podílely všechny politické strany s výjimkou KSČM.

V neposlední řadě je potřeba zmínit i vliv nesouhlasného veřejného mínění, které začalo promlouvat do rozhodování o misích až po nástupu Jiřího Paroubka do čela ČSSD.

10.3 Pravidla

Základní formální institucí ovlivňující rozhodování o vyslání vojsk do zahraničí je ústavní nastavení způsobu hlasování, které požaduje vyslovení souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a senátorů. V českých podmínkách křehkých a těsných vládních koalic se toto pravidlo jeví jako velice významné, neboť ovlivnilo už hlasování v roce 2004 a poté i ve sledovaném roce 2008.

Další formální instituce by měly být stanoveny ve strategických a koncepčních dokumentech, na kterých by se shodovali všichni významní aktéři. Žádný takový dokument však ve sledovaném období nevznikl a právě absence takovéto instituce sehrála významnou roli při odmítnutí prvního návrhu. Tato situace pramenila především z nedostatečné komunikace mezi všemi relevantními aktéry, což potvrzují i výše citovaní odborníci. Zde se odhaluje, že v případě absence základních formálních institucí dochází k významnějším bojům v politické aréně jen s obtížně předvídatelným výsledkem. Následkem je mimo jiné polarizace diskuse, neboť vládní strany mohou silově prosazovat své návrhy.

Větší roli při schvalování vyslání misí tak sehrály neformální instituce, především v podobě zvyků a tradic, mezi něž lze zařadit především dlouhodobou vazbu na NATO a USA nebo aktivní účast ČR na předchozích aliančních operacích. Tyto faktory se tak do značné míry prolínají s kontextem situace. Nicméně tento kontext by nemusel být tak

významný, kdyby ho většina rozhodovatelů nevnímala jako neformální instituci, resp. pravidlo či zvyk, který není vhodné porušovat.

Je tedy zřejmé, že explanační rámec historického institucionalismu výborně vysvětluje tento konkrétní příklad, nejen co se týče nastoupené vývojové cesty a stabilní politiky v účasti českých vojáků v Afghánistánu, ale i v případě aplikace na náznaky změn politiky, jež vedly k inkrementálním změnám nastoupené cesty. Tyto změny byly způsobeny proměnou rovnováhy mezi výše uváděnými komponentami rozhodování: aktéry, kontextem a pravidly. Neschválení původního návrhu v roce 2008 tak bylo způsobeno zvýšením významu aktérů (vliv Jiřího Paroubka) oproti pravidlům (síla nastoupené cesty, tradice českých misí).

11. Závěr

Tato práce se zabývala rozhodováním ve veřejné politice na příkladu schvalování vyslání vojenských misí do Afghánistánu pro rok 2009 v Parlamentu ČR. Pro zpracování tématu byl využit výzkumný design případové studie, když zkoumaným případem bylo stanovení právě schvalování misí pro rok 2009.

Práce pohlížela na rozhodování prizmatem historického institucionalismu, a tak jedním z hlavních cílů bylo i ověřit aplikovatelnost této teorie na rozhodování v české zahraničně-bezpečnostní politice.

Na základě rozboru historického vývoje zapojení České republiky v mezinárodních vojenských misích, vývoje situace v Afghánistánu a reakce mezinárodního společenství (především NATO a OSN), dále na základě analýzy českého zapojení v Afghánistánu a rozhodování o této účasti byla potvrzena aplikovatelnost historického institucionalismu na toto téma.

Základní institucí ovlivňující rozhodování jsou pravidla hlasování o vyslání vojsk do zahraničí stanovená v Ústavě ČR. Toto pravidlo v kombinaci se slabými většinami vládních koalic v Poslanecké sněmovně dvakrát způsobilo v historii rozhodování o účasti Afghánistánu významné problémy. V druhém případě v roce 2008 byl dokonce vládní návrh zamítnut a českým vojákům hrozilo stažení ze všech zahraničních operací.

Tato vypjatá situace byla způsobena nedostatečnou komunikací mezi politickými stranami v rámci Parlamentu ČR. Z toho plynula i absence závazných strategických dokumentů ošetřujících tuto oblast politiky, na kterých by se shodovala Poslanecká sněmovna napříč politickým spektrem, čímž by se zabránilo těmto vypjatým událostem. Tedy absence dalších formálních institucí činila rozhodování křehkým a nepředvídatelným.

Nedostatek formálních institucí nahrazovaly instituce neformální v podobě tradic a zvyků. Česká republika má dlouholetou tradici ve vysílání vojsk do zahraničních misí. Stejně tak stojí ČR za principem nedělitelnosti obrany Severoatlantické aliance, a proto vládní poslanci vždy prosazovali účast v Afghánistánu, argumentující přitom těmito důvody.

Kontext situace, další ze stěžejních prvků historického institucionalismu, se v tomto případě do značné míry prolínal s neformálními institucemi. Kromě toho však v Afghánistánu docházelo k neustálému posilování vojenské přítomnosti a Česká republika jako člen NATO, organizace zajišťující bezpečnost v Afghánistánu, nezůstávala v posilování svých jednotek stranou.

Stranou nemůže zůstat ani fakt roztržité vládní koalice, která ne vždy disponovala v Poslanecké sněmovně většinou.

Důležitým prvkem ovlivňujícím rozhodování se nakonec stalo i veřejné mínění, které od počátku bylo proti účasti ČR v Afghánistánu, avšak politici, resp. Jiří Paroubek ho vyslyšel až v roce 2008. Tento příklon k názorům veřejnosti byl však interpretován spíše jako populismus.

Vliv aktérů, jako poslední základní složky ovlivňující rozhodování podle historického institucionalismu, byl spíše marginální. Během sledovaného období se na nejvyšších postech i v samotném Parlamentu vystřídal mnoho politiků, avšak trend zůstal nezměněn – pokračoval postupný nárůst české přítomnosti v misích ISAF a operaci Trvalá svoboda.

Významněji se své role ujal pouze již zmiňovaný Jiří Paroubek, který rozhodl o nepodpoření misí opoziční ČSSD v roce 2008, čímž výrazně napomohl neschválení návrhu.

Hlavními důvody neschválení původní vládního návrhu v roce 2008 tedy byly: roztržité vládní koalice, ústavní pravidlo 101 hlasujících pro návrh v Poslanecké sněmovně a rozhodnutí ČSSD nepodpořit návrh.

Resumé

Tato případová studie se zabývá rozhodováním ve veřejné politice na příkladu vysílání vojsk do Afghánistánu Parlamentem České republiky. Vychází z teorie historického institucionalismu a jedním z hlavních cílů je ověřit aplikovatelnost této teorie na rozhodování v české zahraničně-bezpečnostní politice.

Na základě provedené analýzy lze tvrdit, že teorie historického institucionalismu se hodí k vysvětlení zkoumaného případu. Rozhodovatelé založili již v 90. letech tradici aktivní účasti České republiky v zahraničních misích. Přítomnost mezinárodních jednotek v Afghánistánu byla následkem boje proti terorismu po 11. září 2001 a těchto operací se začala účastnit i Česká republika. Byla tak založena vývojová cesta, která byla udržena až do konce sledovaného období v roce 2009, neboť ČR nikdy Afghánistán neopustila a neustále svoji účast navyšovala.

Hlavní vliv na udržení této vývojové cesty měly především neformální instituce a kontext. Členství České republiky v NATO a politická orientace na USA společně s dlouholetou tradicí české účasti v zahraničních misích stejně jako v Afghánistánu byly hlavními stavebními kameny neměnné politiky v první dekádě 21. století.

I přes na první pohled jasnou politickou podporu misím v Afghánistánu se však vyskytovaly i nesouhlasné názory především z opoziční ČSSD. Ta dokázala využít svého vlivu a v roce 2008 první vládní návrh působení v zahraničních operacích zamítla. Z pohledu historického institucionalismu tak krátkodobě posílila vliv aktérů na českou zahraničně-bezpečnostní politiku.

Tato vyhrocená situace byla do velké míry způsobena nedostatečnou vnitropolitickou komunikací a absencí závazných strategických dokumentů. Přesto se nakonec prosadil vliv institucí a kontextu a česká účast v zahraničních misích byla odsouhlasena.

Summary

This case study deals with the decision-making within the public policy shown on the dispatching of the troops to Afghanistan by the Parliament of the Czech Republic. For this purpose it uses the historical institutionalism theory. One of the main goals of this paper is to explore the possibility of application of this theory on the decision-making within the Czech foreign-security policy.

It can be stated that the historical institutionalism theory fits well on this case. Already in 90' the decision-makers established a tradition of active participation of the Czech Republic in the foreign operations. After September 11, 2001, as the consequence of the fight against terrorism the international troops came into Afghanistan. The Czech Republic started to participate in these operations from their beginnings. Therefore, the path-dependency was established and never was interrupted since the Czech troops have never left Afghanistan.

The main influence on keeping of this path-dependency was in the informal institutions and the context. The membership of the Czech Republic within the NATO and political tendencies to the US along with the long tradition of Czech participation in foreign operations and in Afghanistan were the main construction block of the constant policy in the first decade of the 21st century.

In spite of the clear political support of the participation in Afghanistan, there were also some disagreements, especially coming from the Czech social democratic party. Social democrats managed to take use of their influence and so they refused the first governmental proposal on the operation of the Czech troops in foreign operations. Thus, for a short period of time, they empowered the influence of the actors within the Czech foreign-security policy from the historical institutionalism point of view.

This tense situation was caused by the poor inner-political communication and an absence of binding strategies. Nevertheless, the influence of institutions and context was enforced and the Czech participation in foreign operations was approved.

12. Zdroje

12.1 Literatura

- CAPPOCIA, Giovanni a Daniel R. KELEMEN, 2007. The study of critical junctures: Theory, Narrative, and Counterfactuals in Historical Institutionalism. *World Politics*, roč. 59. 341-369.
- FIALA, Petr a Klaus SCHUBERT, 2000. *Moderní analýza politiky: Uvedení do metod a teorií policy analysis*. Brno: Barrister. ISBN 80-85947-50-1.
- HALL, Peter A. a Rosemary C. R. TAYLOR, 1996. Political Science and the Three New Institutionalism. *Political Studies*. roč. 44, č. 5, s. 936-957.
- HAVLÍK, Vlastimil, 2010. Zahraniční politika. In BALÍK, Stanislav a Ondřej CÍSAŘ, Petr FIALA. *Veřejné politiky v České republice v letech 1989-2009*. ISBN 978-80-7325-236-6
- HOWLETT, Michael, M RAMESH a Anthony PERL, 2009. *Studying Public Policy: Policy Cycles*. 3. Don Mills, Ontario: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-542802-5.
- IMMERGUT, Ellen M, 1998. The Theoretical Core of the New Institutionalism. *Politics Society*. roč. 26, č. 1, s. 5-34.
- JELÍNKOVÁ, Marie, 2011. Případová studie. In: *Současné metodologické otázky veřejné politiky*. Vyd. 1. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1865-4.
- KARLAS, Jan, 2008. *Forma mezinárodních institucí: teoretická analýza*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 206 s. ISBN 978-802-4614-335.
- KŘÍŽ, Zdeněk, 2010. Obranná politika. In BALÍK, Stanislav a Ondřej CÍSAŘ, Petr FIALA. *Veřejné politiky v České republice v letech 1989-2009*. ISBN 978-80-7325-236-6
- LIEBERMAN, Robert C., 2002. Ideas, Institutions, and Political Order: Explaining Political Change. *The American Political Science Review*. roč. 96, č. 4. s. 697-712.
- MOOZ, Petr, 2004. Vliv členství ČR v NATO a v EU na bezpečnostní politiku České republiky. In: CESES. *Bezpečnostní politika České republiky - výzvy a problémy*. Praha: Ministerstvo obrany ČR - AVIS, s. 60-70.
- PETERS, B. Guy, J PIERRE a Desmond S. KING, 2005. The Politics of Path-Dependency: Political Conflict in Historical Institutionalism. *The Journal of Politics*. roč. 67, č. 4, s. 1275-1300.
- SCHATTSCHEIDER, Elmer E, 1935. *Politics, Pressures, and the Tariff*. New York: Prentice-Hall, 301 s.
- STEINMO, Sven, 2001b. Institutionalism. In *Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*. Editors-in-Chief Neil J. Smelser and Paul B. Baltes. Oxford: Elsevier, s. 7554-7558.
- STEINMO, Sven, 2008. Historical Institutionalism. In *Approaches and Methodologies in the Social Sciences*. Edited by Donatella Della Porta and Michael Keating. Cambridge: Cambridge University Press, s. 118-138.
- THELEN, Kathleen, 1999. Historical Institutionalism in Comparative Politics. *Annual Review of Political Science*. 2, s. 369-404.
- THELEN, Kathleen a Sven STEINMO, 1992. Historical institutionalism in comparative politics. In *Structuring politics: Historical institutionalism in comparative politics*. Edited by Sven Steinmo, Kathleen Thelen and Frank Longstreth. Cambridge: Cambridge University Press, s. 1-32.
- VÍTEK, Jaroslav, 2004. Bezpečnostní komunita a tvorba bezpečnostní politiky. In: CESES. *Bezpečnostní politika České republiky - výzvy a problémy*. Praha: Ministerstvo obrany ČR - AVIS, s. 135-148.

YIN, Robert K, 2003. *Case study research: design and methods*. 3rd ed. Thousand Oaks: SAGE Publications, 181 s. ISBN 07-619-2553-8.

12.2 články z tisku

Čtyřkoalice s přehledem vyhrála senátní volby. *Zemské noviny*. 20. 11. 2000, 1.

DANDA, Oldřich a Petr JANIŠ, 2008. Šok: vojenské mise v cizině zastaveny. *Právo*. 20. 12. 2008, 2.

Parlament souhlasí s misí do Kuvajtu. *Lidové noviny*. 20. 11. 2001, 2.

Poslanci nedali vládě peníze na Afghánistán. *Právo*. 10. 4. 2001, 1.

Strašně se těším do práce, říká ministr Dostál. *Mladá fronta DNES*. 24. 11. 2004, 2.

ŠULC, František a Petr KOLÁŘ, 2008. Ostuda. Čeští vojáci budou muset domů. *Lidové noviny*, 20. 12. 2008, 1.

VALÁŠKOVÁ, Marie a Petr VAŠEK, 2008. Vláda přišla o rozhodující hlas, rezignoval Pohanka. *Hospodářské noviny*. 12. 12. 2008, 1.

12.3 Elektronické zdroje

12.3.1 Usnesení Vlády

Usnesení Vlády ČR č. 61 ze dne 14. ledna 2004. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/1D724073BB779D51C12571B6006E8799

Usnesení Vlády ČR č. 62 ze dne 11. ledna 2006. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: [kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/6E1BE9EA9027604BC12571B6006C4275/\\$FILE/uv060111.0062.doc](http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/6E1BE9EA9027604BC12571B6006C4275/$FILE/uv060111.0062.doc)

Usnesení Vlády ČR č. 398 ze dne 9. dubna 2008. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: [racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/2119838BBBB0A2DDC125756A005EAE09/\\$FILE/uv080421.0482.doc](http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/2119838BBBB0A2DDC125756A005EAE09/$FILE/uv080421.0482.doc)

Usnesení Vlády ČR č. 747 ze dne 27. června 2007. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: [racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/85DD946E24DCAE4EC1257307004C2745/\\$FILE/uv070627.0747.doc](http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/85DD946E24DCAE4EC1257307004C2745/$FILE/uv070627.0747.doc)

Usnesení Vlády ČR č. 754 ze dne 28. července 2004. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/E3E0622861163E74C12571B6006C281A

Usnesení Vlády ČR č. 1114 ze dne 4. října 2006. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: [racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/2944DA5C259FD3A3C12571F80035292D/\\$FILE/uv061004.1114.doc](http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/2944DA5C259FD3A3C12571F80035292D/$FILE/uv061004.1114.doc)

Usnesení Vlády ČR č. 1246 ze dne 1. října 2008. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: [racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/41B1C9A9DF8A1EC2C12574DD00423BE7/\\$FILE/uv081001.1246.doc](http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/41B1C9A9DF8A1EC2C12574DD00423BE7/$FILE/uv081001.1246.doc)

Usnesení vlády ČR č. 1340 ze dne 12. prosince 2001. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/067895758BF08FC0C12571B60070A019

Usnesení vlády ČR č. 1513 ze dne 24. listopadu 2008. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: [racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/5FDF25B5F5CF5F5BC1257553002531B0/\\$FILE/uv081124.1513.doc](http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/5FDF25B5F5CF5F5BC1257553002531B0/$FILE/uv081124.1513.doc)

Usnesení vlády ČR č. 1631 ze dne 19. prosince 2008. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: [kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/2D3A148F18893DE5C125752700451AA4/\\$FILE/uv081219.1631.doc](http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/2D3A148F18893DE5C125752700451AA4/$FILE/uv081219.1631.doc)

12.3.2 Sněmovní tisky

Sněmovní tisk 13/0. Informace o nasazení sil a prostředků rezortu Ministerstva obrany v zahraničních operacích v roce 2009. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=63100>

Sněmovní tisk 71/0. Vládní návrh působení sil a prostředků Armády České republiky v zahraničních operacích v roce 2007. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=10554>

Sněmovní tisk 249/0. Informace o nasazení sil a prostředků Armády České republiky v zahraničních operacích za období červenec – prosinec 2006. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=11121>

Sněmovní tisk 347/0. Vládní návrh působení sil a prostředků Armády České republiky v zahraničních operacích v roce 2008. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=12196>

Sněmovní tisk 541/0. Informace o nasazení sil a prostředků Armády České republiky v zahraničních operacích v roce 2007. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=29441>

Sněmovní tisk 565/0. Vládní návrh na vyslání sil a prostředků Armády České republiky do Afghánistánu v rámci protiteroristické operace Trvalá svoboda a mise ISAF. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=7569>

Sněmovní tisk 641/0. Vládní návrh působení sil a prostředků rezortu Ministerstva obrany v zahraničních operacích v roce 2009. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=30700>

Sněmovní tisk 709/0. Vládní návrh působení sil a prostředků rezortu Ministerstva obrany v zahraničních operacích v roce 2009. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=53121>

Sněmovní tisk 879/0. Informace o nasazení sil a prostředků rezortu Ministerstva obrany v zahraničních operacích v roce 2008. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=57976>

Sněmovní tisk 978/0. Informace o nasazení sil a prostředků Armády České republiky v zahraničních operacích za období červenec – prosinec 2004. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=14070>

Sněmovní tisk 1113/0. Vládní návrh dalšího působení sil a prostředků Armády České republiky v zahraničních operacích v roce 2006. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=14702>

Sněmovní tisk 1292/0. Informace o nasazení sil a prostředků Armády České republiky v zahraničních operacích za období červenec – prosinec 2005. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.psp.cz/sqw/text/orig2_sqw?idd=15272

12.3.3 Jednání a hlasování v PSP ČR

2002-04-09, 48. schůze PSP ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/eknih/1998ps/stenprot/048schuz/48-1.html>

2002-04-09, 48. schůze PSP ČR, 7. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.psp.cz/sqw/hlasy_sqw?G=29272&o=3

2002-10-16, 6. schůze PSP ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/006schuz/6-6.html>

2002-10-16, 6. schůze PSP ČR, 174. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.psp.cz/sqw/hlasy_sqw?G=30102&o=4

2004-02-20, 27. schůze PSP ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/027schuz/27-8.html>

2004-02-25, 27. schůze PSP ČR, 228. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.psp.cz/sqw/hlasy_sqw?G=34710&o=4

2004-02-25, 27. schůze PSP ČR, 229. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.psp.cz/sqw/hlasy_sqw?G=34711&o=4

2004-11-04, 37. schůze PSP ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/037schuz/37-3.html#370>

2004-11-26, 38. schůze PSP ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/038schuz/38-4.html#620>

2004-11-26, 38. schůze PSP ČR, 174. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.psp.cz/sqw/hlasy_sqw?G=37468

2004-12-15, 39. schůze PSP ČR, 327. - 333. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.psp.cz/sqw/phlasa_sqw?o=4&s=39&he=512&pg=17

2005-12-07, 51. schůze PSP ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/051schuz/51-10.html#1005>

2005-12-07, 51. schůze PSP ČR, 756. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.psp.cz/sqw/hlasy_sqw?G=41318&o=4

2006-02-03, 53. schůze PSP ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/053schuz/53-8.html#909>

2006-02-03, 53. schůze PSP ČR, 335. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.psp.cz/sqw/hlasy_sqw?G=42392&o=4

2006-10-03, 5. schůze PSP ČR, 4. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.psp.cz/sqw/hlasy_sqw?G=43953&o=5

2006-12-05, 7. schůze PSP ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/007schuz/7-5.html#405>

2006-12-05, 7. schůze PSP ČR, 115. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.psp.cz/sqw/hlasy_sqw?G=44283

2007-02-08, 11. schůze PSP ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/011schuz/11-7.html#649>

2007-02-08, 11. schůze PSP ČR, 160. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=44931>

2007-12-05, 23. schůze PSP ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/023schuz/23-5.html>

2007-12-05, 23. schůze PSP ČR, 144. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=46296>

2008-04-30, 30. schůze PSP ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/030schuz/30-6.html#625>

2008-04-30, 30. schůze PSP ČR, 136. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=47239>

2008-12-19, 44. schůze PSP ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/044schuz/44-6.html#271>

2008-12-19, 44. schůze PSP ČR, 103. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=48562>

2008-12-19, 47. schůze PSP ČR, 16. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=48578>

2009-02-04, 48. schůze PSP ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/048schuz/48-1.html#83>

2009-02-04, 48. schůze PSP ČR, 113. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=48694>

2009-02-04, 48. schůze PSP ČR, 114. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=48695>

2009-02-04, 48. schůze PSP ČR, 115. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=48696>

12.3.4 Jednání a hlasování v Senátu ČR

2002-04-18, 16. schůze Senátu ČR, 5. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasy?G=2375&O=3>

2002-11-14, 22. schůze Senátu ČR, 9. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasy?G=2753&O=3>

2004-01-28, 13. schůze Senátu ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasovani?action=steno&O=4&IS=2682&T=271#st271>

2004-01-28, 13. schůze Senátu ČR, 97. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasy?G=3541&O=4>

2004-11-04, 18. schůze Senátu ČR, 19. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasy?G=4162&O=4>

2005-11-30, 8. schůze Senátu ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasovani?action=steno&O=5&IS=3272&T=138#st138>

2006-02-02, 9. schůze Senátu ČR, 115. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasy?G=5942&O=5>

- 2006-11-02, 14. schůze Senátu ČR, 69. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasy?G=6981&O=5>
- 2007-02-07, 3. schůze Senátu ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasovani?action=steno&O=6&IS=3607&T=16#st016>
- 2007-02-07, 3. schůze Senátu ČR, 3. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasy?G=7230&O=6>
- 2007-12-05, 10. schůze Senátu ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasovani?action=steno&O=6&IS=3776&T=142#st142>
- 2007-12-05, 10. schůze Senátu ČR, 16. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasy?G=8315&O=6>
- 2008-04-24, 13. schůze Senátu ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasovani?action=tisk&O=6&T=241>
- 2008-04-24, 13. schůze Senátu ČR, 32. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasy?G=8752&O=6>
- 2008-12-11, 2. schůze Senátu ČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasovani?action=steno&O=7&IS=4005&D=11.12.2008#b8984>
- 2008-12-11, 2. schůze Senátu, 44. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasy?G=9506&O=7>
- 2009-01-28, 4. schůze Senátu. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasovani?action=steno&O=7&IS=4045&D=28.01.2009#b9194>
- 2009-01-28, 4. schůze Senátu, 13. hlasování. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasy?G=9643&O=7>

12.3.5 Ostatní

- Afghanistan Conflict History. *The Human Security Report Project* [online]. [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: <http://www.conflictmonitors.org/countries/afghanistan/about-the-conflict/conflict-history>
- Afghanistan Report 2009. *NATO – Public Diplomacy Division*. [online]. [cit. 2011-12-28]. Dostupný z: http://www.isaf.nato.int/pdf/20090331_090331_afghanistan_report_2009.pdf
- Bezpečnostní strategie České republiky, 2003. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2003%20Bezpecnostni%20strategie%20CR.pdf>
- Bonnská smlouva*. Agreement on Provisional Arrangements in Afghanistan Pending the Re-Establishment of Permanent Government Institutions [online]. Bonn, 2001 [cit. 2011-12-28]. Dostupný z: <http://www.undemocracy.com/S-2001-1154.pdf>
- CLAIRE, Taylor, 2011. *Afghanistan: The Timetable for Security Transition* [online]. [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: <http://www.humansecuritygateway.com/documents/UKHC-Timetable-Security-Transition.pdf>
- ČÁSLAVKA, Jiří, 2008. *Zahraniční sekce: Programová analýza*. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://strana.zeleni.cz/247/5234/file/>
- Čeští vojáci v zahraničí k 31. prosinci 2007. *Ministerstvo obrany a Armáda České republiky* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=10820>

- Declaration of the International Conference in Support of Afghanistan* [online]. Paris, 2008 [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/en/IMG/pdf/english.pdf>
- Dlouhodobá vize resortu Ministerstva obrany [online]. Praha, 2008 [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2008%20Dlouhodob%C3%A1%20vize%20resortu%20MO.pdf>
- ELIÁŠOVÁ, Kateřina. Premiér se stydí, poslanci řekli ne vojenským misím. *Aktuálně.cz* [online]. 19. 12. 2008 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/domaci/politika/clanek.phtml?id=625484>
- GALLIS, Paul, 2008a. The NATO Summit at Bucharest. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS22847.pdf>
- GALLIS, Paul, 2008b. *NATO in Afghanistan: A Test of Transatlantic Alliance*. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.hsdl.org/?view&did=236584>
- GALLIS, Paul, 2003. *NATO's Decision-Making Procedure*. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.fas.org/man/crs/RS21510.pdf>
- HULINSKÝ, Petr, 2009. *Zahraniční mise: Historie zahraničních misí, Aktuální mise, Fakta, názory, stanoviska*. Praha.
- ISAF - mírová operace (nemocnice), od 24/4 2002 do 28/1 2003, Afghánistán, 269 příslušníků. *Ministerstvo obrany a Armáda České republiky* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=3710>
- ISAF: Facts and Figures. 2007a. *NATO HQ Media Operations Centre* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/placemat_archive/isaf_placemat_070129.pdf
- ISAF: Facts and Figures, 2007b. *NATO HQ Media Operations Centre* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/placemat_archive/isaf_placemat_071205.pdf
- ISAF: Facts and Figures, 2009. *NATO HQ Media Operations Centre* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/placemat_archive/isaf_placemat_091001.pdf
- Jak NATO funguje. *Natoaktual.cz* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.natoaktual.cz/na_zpravy.aspx?y=na_summit/principynato.htm
- Jistoty a prosperita: Volební program ČSSD pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR*. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.cssd.cz/data/files/volebni-program-2006.pdf>
- JUST, Petr, 2009. Zahraniční mise v zajetí české politické kultury. *Natoaktual.cz* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/na_analyzy.aspx?c=A090112_115746_na_analyzy_m02
- KFOR. *Ministerstvo obrany a Armáda České republiky* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=6388>
- KHAN, Amina, 2007. *NATO in Afghanistan: Post Riga* [online]. The Institute of Strategic Studies Islamabad [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: http://www.issi.org.pk/old-site/ss_Detail.php?dataId=418
- Kontingent AČR – Air Policing 2009, Litva. *Ministerstvo obrany a Armáda České republiky* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=13790>
- Kontingent Vojenské policie AČR: Prosinec 2003 - Prosinec 2006, Irák, základna Shaibah. *Ministerstvo obrany a Armáda České republiky* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=3713>

KŘÍŽ, Zdeněk, 2008. Bukurešťský summit NATO. Evoluce v daných mantinelech. *Natoaktual.cz* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/bukurestsky-summit-nato-evoluce-v-danych-mantinelech-pfl-na_analyzy.aspx?c=A080411_185819_na_analyzy_m02

Kvalita života: Volební program. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://strana.zeleni.cz/247/86/file/>

Národní akční plán boje proti terorismu: aktualizované znění pro léta 2007 – 2009. [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2008 [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2008/nap_2007_cze.pdf

NATO – 9/11 – Chronology of events. *NATO* [online]. [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natolive/events_77648.htm

NATO's Military Committee. NATO [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.nato.int/ims/docu/mc-brochure2009-e.pdf>

NEČAS, Petr, 2003. *Moderní vojsko pro 21. století*. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://archiv.ods.cz/docs/publikace/modra_sance-obrana.pdf

Operace „Trvalá svoboda“. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/irak_a_jeho_obnova/operace_trvala_svoboda.html

Plán obrany ČR [online]. Praha: Ministerstvo obrany, 2007 [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/008.pdf>

Pouštní štít a Pouštní bouře - osvobozovací operace, 1990 - 1991, Kuvajť, 200 příslušníků. *Ministerstvo obrany a Armáda České republiky* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=3691>

Prague Summit Declaration [online]. Praha, 2002 [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.nato.int/docu/pr/2002/p02-127e.htm>

Principy obrany ČR 2030 [online]. Brno: Univerzita obrany, 2008 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/009.pdf>

Programové prohlášení vlády, 2007 [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2010-cr/mirek-topolaneck-2/Programove-prohlaseni-vlady_1.pdf

Přehled členů vlády. *Vláda ČR* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2007-cr/vladimir-spidla/prehled-ministru-24636/>

Rezoluce RB OSN č. 1363 ze dne 30. července 2001 [online]. [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/473/97/PDF/N0147397.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 1383 ze dne 6. prosince 2001 [online]. [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/681/09/PDF/N0168109.pdf?OpenElement>

Rezoluce RB OSN č. 1386 ze dne 20. prosince 2001 [online]. [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/708/55/PDF/N0170855.pdf?OpenElement>

Role NATO a ISAF v Afghánistánu. *Ministerstvo zahraničních věcí* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.mzv.cz/nato.brussels/cz/aktualni_tema_afghanistan/role_nato_a_isaf_v_afghanistan_u.html

Rozpočet – fakta a trendy 2002 [online]. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2002 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/images/mo/pdf/roz2002.pdf>

Severoatlantická smlouva. [online]. [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/nato/dokumenty/dulezite-dokumenty-2411/>

SFOR - mírová operace, 1996 - 2004, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, 6300 příslušníků (včetně IFOR). *Ministerstvo obrany a Armáda České republiky* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=3707>

Složení Senátu Parlamentu ČR po volbách 2006 – graf. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/606c58133d058241c1256c6e0052d651/0b1916e6416bea86c1257218002acdb0?OpenDocument>

Společně pro lepší život: Volební program 2006. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://archiv.ods.cz/volby/weby/2006/download/docs/volebni_program_ODS.pdf

Stálá delegace České republiky při NATO v Bruselu: Velvyslanci v historii naší delegace. *Ministerstvo zahraničních věcí* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.mzv.cz/nato.brussels/cz/o_stale_delegaci/velvyslanci_v_historii_nasi_delegace/index.html

Stálá delegace do Parlamentního shromáždění NATO. *Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR*. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=157>

Struktura NATO. *Natoaktual.cz* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.natoaktual.cz/struktura-nato-0g6-/na_zpravy.aspx?y=na_summit/strukturanato.htm

TAYLOR, Claire, 2004. *NATO: The Istanbul Summit*. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: www.parliament.uk/briefing-papers/RP04-60.pdf

Terrorism – International Security Assistance Force (ISAF) in Afghanistan. *Center for Defense Information* [online]. [cit. 2011-12-28]. Dostupný z: <http://www.edi.org/terrorism/isaf.cfm>

Severoatlantická smlouva. [online]. [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/nato/dokumenty/dulezite-dokumenty-2411/>

The Afghanistan Compact [online]. London, 2006 [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.nato.int/isaf/docu/epub/pdf/afghanistan_compact.pdf

Transformace resortu Ministerstva obrany ČR. [online]. Praha, 2007 [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/transformace_resortu_MO_R_2007.pdf

TRVALÁ SVOBODA - protiteroristická operace, 2002 - 2003, Kuvajt, 612 příslušníků. *Ministerstvo obrany a Armáda České republiky* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=3688>

Účast AČR v zahraničních operacích a pozorovatelských misích v roce 2009. *Ministerstvo obrany a Armáda České republiky* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/historie-misi/ucast-acr-v-zahranicnich-operacich-a-pozorovatelskych-misich-v-roce-2009-52286/>

UNPROFOR - mírová mise, 1992 - 1995, země bývalé Jugoslávie, 2250 příslušníků. *Ministerstvo obrany a Armáda České republiky* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=3690>

Usnesení PSP ČR č. 137 ze dne 16. října 2002. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&v=US&ct=137>

Usnesení PSP ČR č. 2228 ze dne 9. dubna 2002. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&v=US&ct=2228>

Ústava České republiky ze dne 16. prosince 1992 ve znění pozdějších předpisů. [online]. [cit. 2011-12-28]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

Vojenská strategie České republiky [online]. Praha, 2008 [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.mocr.army.cz/images/Bilakniha/CSD/2008%20Vojenska%20strategie%20CR.pdf>

Volební program KDU-ČSL. *Volby 2006*. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.volby-2006.cz/programy/clanek.php?cl=61>

Volební program KSČM na období 2006 - 2010. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: www.kscm.cz/viewDocument.asp?document=5482

Výbor pro obranu: Zápis z jednání č. 19. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=24925>

Výbor pro obranu: Zápis z jednání č. 30. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=53074>

Výcviková mise v Iráku – NTM-I. *Ministerstvo obrany a Armáda České republiky* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://www.mise.army.cz/scripts/detail.php?id=6390>

Vyjádření mluvčího ČSSD pro obranu Antonína Sedi k záměru působení ČR v Afghánistánu v roce 2008. ČSSD [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.cssd.cz/en/media/press-releases/2007-08-24-vyjadreni-mluvciho-cssd-pro-obranu-antonina-sedi-k-zameru-pdf/>

Výsledky voleb. *ODS* [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: <http://archiv.ods.cz/volby/vysledky.php#2008-sen>

ZAHRADIL, Jan, 2004. Realismus místo iluzí. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://archiv.ods.cz/docs/publikace/modra_sance-zahranici.pdf

Zahraniční výbor: Zápis z jednání č. 17. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=20184>

Zahraniční výbor: Zápis z jednání č. 24. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=27005>

Základní program ČSSD. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: http://www.cssd.cz/data/files/dlouhodoby_program_cssd_2005.pdf

Záměr působení České republiky v Afghánistánu v roce 2008 v rámci alianční operace Mezinárodních bezpečnostních podpůrných sil (dále jen „ISAF“) včetně návrhu na zřízení a vedení Provinčního rekonstrukčního týmu v provincii Lógar v Afghánistánu v součinnosti se Spojenými státy americkými [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z: www.mise.army.cz/images/id_8001_9000/8442/028.doc

Závěrečný účet státního rozpočtu za rok 2004: Kapitola Ministerstvo obrany [online]. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2005 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/mo/doc/szu_2004.pdf

Závěrečný účet státního rozpočtu za rok 2005: Kapitola 307 – Ministerstvo obrany [online]. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2006 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/mo/doc/szu_2005.pdf

Závěrečný účet státního rozpočtu za rok 2006: Kapitola 307 – Ministerstvo obrany [online]. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2007 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_7001_8000/7996/szu_2006.pdf

Závěrečný účet státního rozpočtu za rok 2007: Kapitola 307 – Ministerstvo obrany [online]. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2007 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_7001_8000/7996/szu_2007.pdf

Závěrečný účet státního rozpočtu za rok 2008: Kapitola 307 – Ministerstvo obrany [online]. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2007 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z: http://www.mocr.army.cz/images/id_7001_8000/7996/szu_2008.pdf

Závěrečný účet státního rozpočtu za rok 2009: Kapitola 307 – Ministerstvo obrany [online].
Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2010 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z:
http://www.mocr.army.cz/images/id_5001_6000/5146/SZU-2009-kap307_-_MO.pdf

Závěrečný účet státního rozpočtu za rok 2010: Kapitola 307 – Ministerstvo obrany [online].
Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2007 [cit. 2012-01-05]. Dostupné z:
http://www.mocr.army.cz/images/id_50001_60000/5146/ucet2010.pdf

Záznam z 3. schůze Vlády ČR konané 19. ledna 2009. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z:
http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/3E0EEA42A1D4FFC8C12575510054B57C

Zpráva o činnosti Senátu a jeho orgánů od zahájení jeho 5. funkčního období dne 15. prosince 2004 do 31. prosince 2005. Senát PČR. [online]. [cit. 2012-01-05]. Dostupný z:
<http://www.senat.cz/cinnost/zpravy/vyrzpr05.php>

Seznam příloh:

Příloha 1 – otázky v dotazníku pro poslance a senátory

Příloha 2 – otázky v dotazníku pro členy Parlamentního shromáždění NATO

Příloha 3 - Uskutečněné rozhovory

Příloha 1 – otázky v dotazníku pro poslance a senátory

1. O jaké argumenty jste opíral/a Vaše rozhodnutí podpořit / nepodpořit vyslání vojenských misí do Afghánistánu pro rok 2009?
2. Odkud jste čerpal/a informace a podklady pro Vaše argumenty pro ne/vyslání vojenských misí do Afghánistánu? Využívali jste stranických expertů, výstupů zaměstnanců státní správy, odborných publikací, médií, vlastní zdroje apod.? Uvádějte prosím konkrétní příklady.
3. Domníváte se, že rozhodování o vyslání misí do Afghánistánu probíhalo nezávisle na jiných politických tématech, či bylo rozhodování ovlivněno dalšími tématy (např. zdravotní politikou, školskou politikou apod.)?
4. Jakou roli v rozhodování o afghánských misích podle Vás hraje NATO?
5. Bylo podle Vás správné hlasovat o všech zahraničních misích pro rok 2009 společně? Proč?
6. Byl podle Vás hlavní příčinou neschválení 1. návrhu vyslání zahraničních misí rozsah misí pro Afghánistán?
7. První neschválený návrh na vyslání misí do zahraničí počítal mimo jiné s 645 osobami v rámci mise ISAF a s 100 osobami v rámci Trvalé svobody, druhý návrh (schválený) neměnil počet osob v rámci Trvalé svobody, v rámci mise ISAF omezil počet osob na 480. Jak lze podle Vás chápat tuto změnu?

Příloha 2 – otázky v dotazníku pro členy Parlamentního shromáždění NATO

1. Probíraly se kolem roku 2008 na zasedáních Parlamentního shromáždění i alternativní verze působení NATO v Afghánistánu než ty vycházející ze summitů v Rize a v Bukurešti?
2. Souhlasila většina PS NATO se směřováním NATO vytyčeným Radou Severoatlantické aliance, nebo docházelo ke kritice zvoleného postupu - případně zástupci jakých zemí nejčastěji vystupovali proti závěrům Rady Severoatlantické aliance a jaká řešení tehdejší afghánské situace navrhovali?
3. Do jaké míry reflektovaly vedoucí orgány NATO i české zastoupení při NATO (především velvyslanec Füle) případnou diskusi (kritiku, náměty) na půdě PS NATO?

Příloha 3 - Uskutečněné rozhovory

Antonín Sedřa, poslanec za ČSSD, člen výboru pro obranu, 11. 10. 2011

David Rožánek, poradce bývalé ministryně obrany Vlasty Parkanové, 30. 7. 2011

Jiří Kyrian, ředitel Odboru bezpečnostní politiky ministerstva zahraničních věcí, 28. 4. 2011

Miloř Balabán, expert v oblasti bezpečnostní politiky, předseda Komise pro obranu ČSSD, 1. 12. 2011